

INFORMASJONSBLAD FOR ELDRE I STAVANGER

Mortepumpen

NR. 3/2020

44. ÅRGANG

Utgitt av: Stavanger kommune
Helse og velferd**Redaktør:**Stein Hugo Kjelby
sthugokj@online.no**Redaksjonskomité:**Geir Johansen
geir.johansen@stavanger.kommune.noBente Hildeng Næss
bentehildengnaess@gmail.comAnne-Grethe Thesen Godal
aggodal@gmail.comStein Hugo Kjelby
sthugokj@online.no**Redaksjonens adresse:**«Mortepumpen»
Olav Kyrresgt. 23
Innbyggerservice
Postboks 8001
4068 Stavanger
Kari Bang Jacobsen
kari.bang.jacobsen@stavanger.kommune.no
Tlf. 51 50 72 48Bladet kommer ut 4 ganger pr. år og sendes
fritt til alle over 67 år i Stavanger kommuneNeste nummer postlegges 02.12. 2020
Stoff må være i redaksjonen 28.10. 2020**Forside:** *Frå eplehausten
i Vaaland kolonihage.*
Foto: Jarl Nemeth.**Opplag:** 14.600 eksemplarer**Layout:** Grafica Hundsnes**Trykk:** Kai Hansen Trykkeri**Internett:**[https://
www.stavanger.kommune.no/mortepumpen](https://www.stavanger.kommune.no/mortepumpen)**Annonsepriser:**

Bakside	kr. 4.500.-
Hel side inni bladet	kr. 2.500.-
Halv side inni bladet	kr. 2.000.-
Mindre	kr. 1.000.-

Gjelder for kommersielle annonsører.Tidligere utgaver av Mortepumpen
blir nå lagret på
<https://issuu.com/search?q=mortepumpen>

PÅ REDAKTØRKRAKKEN:

Går det snart over?

Hvordan har du det? Spørsmålet stilles ofte når vi treffer kjente og er et godt utgangspunkt for en samtale. Om svaret vi får er like oppriktig og ærlig, kan vi aldri være helt sikker på. I denne koronatiden føles det mer påkrevende å spørre hverandre om hvordan vi har det. Mange har opplevd denne merkelige tiden som vanskelig. Ensomhetsfølelse for eksempel kan dra mye negativt med seg og gjøre situasjonen verre.

Men pandemien kan, som alle kriser, også fremme det som er verdifullt i livet, det som gir dagene mening. Vi kan gjøre som mange andre har måtte gjøre i det siste halve året, engasjere oss i noe positivt. Kanskje i noe du ikke har gjort før? Mulighetene har vært mange, men du må velge selv.

For de som har hage, har den for mange vært en velsignelse i disse tider. Her har de brukt tiden til å stulle og stelle i frihet uten redsel for mulig smitte. I en artikkel på s. 6 i dette nummer, «En hyllest til kolonihagene» blir nettopp hagen beskrevet som en redningsplanke i en tid der bevegelsesfriheten har vært innskrenket.

Det store og spennende spørsmålet blir i midlertid, – hvordan blir det videre fremover? Det kan se ut som om en del lag og organisasjoner (med smittevernreglene i ryggen) så smått begynner å gjenoppta sine aktivitetstilbud. Det er en god nyhet for alle som har sittet inne og ikke våget seg ut.

Landet vårt har til nå kommet rimelig fra pandemien. Det er derfor all grunn til å takke våre politikere og helsemyndigheter for klare og kloke avgjørelser, som har skånet befolkningen for ytterligere krise.

Mortepumpen ønsker alle lesere en god og smittefri høst!

Hun bet ikke

Tekst: Anne-Grethe Thesen Godal

Jeg skulle til nr. 32 og møte Gunnvor Molaug på garden på Stokka. «Se opp for eieren, hun biter», var beskjeden ved porten. Det ante meg at her kunne det bli et spennende møte.

Garden på Stokka

På gardsplassen står Gunnvor og tar i mot. Først av alt får jeg se den vakre hagen i sørhellingen ned mot Stokkavatnet. Der er det planter og trær fra lang tid tilbake. Og fremdeles har Gunnvor de flotte Bramley epletrærne som mang en eplepaelser kan misunne henne. Det er litt av en hage å holde for en 78-åring som bor alene. Heldigvis har hun gode venner som hjelper til fra tid til annen.

Gunnvor trives i det store, gamle huset. Det står der så staselig med de fire stuene på rekke og rad. Huset ble bygd i 1852 og påbygd i 1920-årene.

Gunnvors oldefar kjøpte garden i 1890 av konkursboet til skipper og kjøpmann Johan E. Nymann. Molaugfamilien kom fra Frafjord. Som så mange høgsfjordinger, så også oldefaren muligheter i Hetland kommune. Stokka var et fruktbart område for å utvikle et variert landbruk som kunne gi levebrød til store familier. Og her har familien bodd siden. Når Gunnvors barn og barnebarn kommer på besøk, er de 5. og 6. generasjon.

Gunnvors far, Peter Torleivson Molaug, bonden og stortingsmannen overtok garden i 1940. Det var melkeproduksjon, dyrking av for, korn, poteter og kålrabi og etter hvert eggproduksjon og sauehold. Faren var glødende interessert i det meste innen jordbruk og hadde mange verv. Kanskje studieoppholdet i Washington i perioden 1948-1949 ga ideer til så mangt.

Foto: Anne Grethe Thesen Godal.

Gunnvor Molaug. Foto: Anne Grethe Thesen Godal.

Gården på Stokka. Foto: Anne Grethe Thesen Godal.

I 1965 ble deler av eiendommen solgt, og i 2005 innløste kommunen mesteparten av eiendommen. Driftsbygningen, uthuset og stabburet ble revet. I stedet ble det bygget et leilighetskompleks med 10 leiligheter. Gunnvor merker at det tar sin tid å venne seg til å ha naboer.

Oppveksten på Stokka

Gunnvor minnes en drømmeoppvekst. Tenk å få være den midterste i en søskenflokk på 5!

Farfar Torleiv og farmor Bertha bodde i den ene delen av huset. Farfaren levde til noen år etter at Gunnvors far overtok gården. Farmoren levde fram til 1961. Hun var alltid der, og for Gunnvor følte det godt å ha henne i nærheten.

Barna måtte etter hvert delta i arbeidet på garden. De hadde «lønnsforhandlinger» med foreldrene. Resultatet ble 1 kr pr. time og ved nye forhandlinger ble det til slutt kr 5. Og trengte de penger til julegaver, ja da måtte de i kjelleren for å plukke ut potetene som var råtnet. Enten de var gutter eller jenter, måtte de være med i arbeidet på garden, forteller Gunnvor.

Da de vokste til og kom hjem i ferier, fikk de fortsatt kr 5 pr. time, men da måtte de jobbe 1 time gratis for kost og losji.

Gunnvor er evig takknemlig for at hun tidlig måtte ta ansvar, lærte å se sammenhengen mellom arbeidsinnsats og belønning og ikke minst bli

vist tillit. Vil du, så kan du, enten du er gutt eller jente, forsto hun tidlig.

Skolearbeidet lot seg forene med gardsarbeidet. Gunnvor gikk annenhver dag på Tjensvoll skole de første 7 årene, siden ble det realskole og gymnas på Stavanger katedralskole, Kongsgård.

Musikk var viktig i Molaugfamilien. Det ble pianospill i heimen og mye leik og sang i Bondeungdomslaget. Da faren kom fra Amerika i 1949, fikk skolejenta Gunnvor sin første fiolin. Og da Gunnvor etter hvert begynte å øve hos Eivind Thu på Våland, var fiolinen hennes for liten og hun fikk låne farens. På Kongsgård ble hun med i skoleorkesteret.

Voksenlivet

På slutten av gymnastiden var den språkinteresserte Gunnvor overbevist om at hun ville studere filologi. Tilfeldighetene gjorde at hun på den tiden så filmen «12 edsvorne menn» med Henry Fonda i hovedrollen. Filmen der 1 jury medlem prøver å overbevise de 11 andre om å la den drapsmistenkte bli frikjent. Tvilen burde komme han til gode. Diskusjonene og argumentasjonene fascinerte Gunnvor, og dermed kom lysten til å studere jus.

Gunnvor var ferdig cand. jur. i 1968. Først hadde hun et kort vikariat i Landbruksdepartementet, så kom hun til Drøbak og ble ansatt som politifullmektig i Follo politidistrikt. Deretter var hun dommerfullmektig i 2 år i Sandnes sorenskriverembete. Så ble hun ansatt ved Stavanger politidistrikt. Da hun ble pensjonist for 13 år siden, var hun politiinspektør og jobbet som assisterende politimester.

På spørsmålet om hva hun minnes fra yrkeslivet, fremhever hun først og fremst at hun har hatt et rikt yrkesliv. Det har vært

Jordkjelleren. Foto: Anne Grethe Thesen Godal.

mange interessante saker, og hun synes det er vanskelig å framheve en spesiell sak. Kunsten å legge hendinger bak seg, er hun likevel opptatt av. Stadige påminninger prenter hjernen, og vonde minner får dominere for mye, slår Gunnvor fast.

På spørsmålet om det å være kvinne i et mannsdominert arbeidsmiljø, mener hun at det ikke er så viktig å være opptatt av kjønn. Helt fra barndommen av har hun lært at det er opp til den enkelte hvordan livet kommer til å arte seg, uavhengig av kjønn. Kjønnskvotering liker hun ikke.

Barna, de 2 jentene, ble født i 1974 og 1975. Det meste av tiden har hun vært alene med barna, men hun tror nok hun klarte å kombinere et yrkesliv med å være mor på en god måte.

Til Gunnvors store glede er det etter hvert kommet 4 barnebarn.

Pensjonistlivet

Nå har Gunnvor 13 års erfaring med pensjonistlivet. Hun nyter tilværelsen. Da jeg ringte for å høre om jeg kunne komme, ba hun meg om å ikke ta fra henne morgenen. Jeg kom ikke før kl. 12.

Og nå får hun virkelig dyrket sin språkinteresse. Morgenstunden bruker hun blant annet til å lese aviser. Hun bekymrer seg for hvordan det skal gå med det norske språket. Avisredaktørene må skjerpe seg og sørge for at journalistene kan norsk grammatikk. I tillegg må de lese korrektur slik at leserne slipper å irritere seg over at ikke en gang journalister kan skikkelig norsk.

Ellers er det italiensk språk som opptar henne.

Den første våren som pensjonist bodde hun 4 uker på hybel hos en italiensk dame i Viareggio og fulgte undervisningen på en skole der. I tillegg har hun gått på kurs her hjemme. På kursene har hun fått nye venner. De møtes regelmessig og bruker språket aktivt.

Syklingen har alltid vært viktig for Gunnvor. Sykkelen har vært flittig brukt til hverdags og i ferier. Hun minnes alle turene i inn- og utland. Etter at hun ble 60 år, har sykkelturene blitt lengre

Gunnvor Molaug hoppet i fallskjem.

Foto: Knut Vindfallet.

og lengre. Hun tenker på alle opplevelsene i Australia, Tasmania, Sør-Amerika, Kina, USA, Sør-Afrika, Kambodsja, Cuba og noen land i Europa.

Når vi søker på nettet, ser vi blant annet Gunnvor i fritt fall. Gaven til 65-årsdagen var et fallskjermhopp fra familie og venner (og uvenner?). Hvordan torte du det, spør vi. Resonnementet var at hun ikke hadde lest om alvorlige fallskjermulykker, så hvorfor ikke? Datteren som skulle gifte seg to dager senere med full fest på garden, ba tynt om hun måtte utsette hoppingen til etter bryllupet. Men nei, Gunnvor bekymret seg ikke.

På garden tar hun imot barn, svigerbarn og barnebarn både sommer- og vinterstid. Der er det plass nok. De kommer fra Kabelvåg og Tromsø, og Gunnvor besøker dem et par ganger i året.

Mange bestemødre tar barnebarna med på tur, f.eks. til Dalsnuten, men Gunnvor tok sine på safari til Kenya. Tenk for en opplevelse for Gunnvors barnebarn fra 10 – 15 år! Heldigvis kom de trygt hjem 3 dager før koronarestriksjonene 12. mars.

Alt ser ut til å ordne seg for Gunnvor Molaug, hun som vi først og fremst kjente som den mektige og rettferdige politidama preget av etikken i filmen «12 edsvorne menn» og som nok fortsatt er preget av en flott oppvekst på Stokka gard.

Hun bet meg heldigvis ikke.

Folk treng folk

– ein hyllest til kolonihagane

Tekst: Ingrid Kristine Aspli

Kommunestyrepresentant for Stavanger SV. Medlem i utval for helse og velferd

Foto: Jarl Nemeth

Då verda stengte ned på grunn av covid-19, var det ein oase i min kvardag som syda av liv: Vaaland kolonihage – ein redningsplanke for meg og mange då samfunnet var på sitt stillaste og skumlaste.

Frå eplehausten i Vaaland kolonihage. Artikkelforfattaren haustar eigen avling.

Eg kan nærmast kjenne korleis helsa får ein boost kvar gong eg ruslar rundt på parsellen min i Våland kolonihage. Kolonihageuniverset, der alle helsar og småprater med kvarandre. Der folk du ikkje har sett før, kjem bortom og spør om du har ei jarnrive eller ein vasslange dei kan låne. I kolonihagen helsar eg på eit titals personar dagleg, og eg veit kven som bur på rekke og rad bortigjennom. Heime i nabolaget mitt aner eg ikkje kva dei tvers over vegen heiter.

Og då verda stengte, kom jo finvéret. Mange har uttalt at kolonihagen har vel knapt vore meir ajour og velstelt enn nokon gong. Og mange har pusta ut og slått fast at hagen vart redninga desse stille vekene. Ei stillferdig, men solid bodskap om at naturen går sin gong. Plena må framleis slåast, sukkerertene spirer, hekken gror.

Det viktigaste for helsa vår er jo dei heilt grunnleggande tinga, som ein nesten ikkje tenker over. Dagslys, mat, søvn, røre på seg, finne mening i noko. Det er mening i å setje poteter, det er mening i å passe på tomatane i drivhuset. Det er mening i å melde seg på solsikkekonkurransen og ta kampen mot brunsneglene sesong etter sesong.

Og nesten viktigast; vi er flokkdyr, vi treng kontakt med andre folk, vi treng småpratene over buskmurehekkene. Reint psykologisk er det slik at vi menneske treng kontakt med andre menneske for å fungere godt og få god helse: «People need people» seier den kjente forskaren Steven Porges. Vi treng fysiske møte, vi treng augekontakt, vi treng sosiale smil, vi treng kroppskontakt, vi treng å snakke med andre. Dette kallar Porges for «samregulering» og er noko nervesystemet vårt er heilt avhengig av.

Og livet i kolonihagen står slik i kontrast til mange andre arenaar i kvardagen.

Difor jublar eg ikkje over at stadig fleire butikkar får sjølvbetente kassar, stadig fleire bussar vert utan førar, eller at vi får stadig færre postkontor. Som samfunn så kan det sjå ut som at vi er i ferd med å rigge oss slik at vi møter færre og færre folk i kvardagen vår. Eg ser denne utviklinga som ein potensiell tabbe for folkehelsa, fordi vi blir fattigare på kontakt.

Det må jo få nokre konsekvensar. Og kan vi sjå konturane av dei helsemessige konsekvensane allereie?

Insemd vert allereie skildra som eit stort samfunnsproblem, blant gamle, men også blant unge. Dette til tross for den enorme bruken av sosiale media. Er det fordi det fysiske møtet forsvinn? Er det samreguleringa vi mistar, som gjer at nervesystemet vårt slår alarm? Kan det vere slik at kroppen vår seier «Hallo! Det er noko grunnleggande som manglar her!» Og som streikar ved å slå til med symptom på både angst og depresjon og meire til?

Folk treng nære relasjonar, folk treng kjentfolk og folk treng kontakt generelt. Difor er eit lokalsamfunn strippa for småsnakk ein folkehelse-tabbe. Difor kan ikkje hei og hå og ja vel over hekken, erstattas med eit møte på skjerm. Dette har vi alltid visst, men kjære vene kor tydeleg det vart då samfunnet stengte. La oss ikkje gløyme dette igjen, når koronakrisa er over. La oss ikkje modernisere oss vekk ifrå helsefremmande kvardagslege augeblinkar. I mylderet av alle skjermar og tastar og plattformar; La oss ikkje gløyme meininga i frø som spirer og det faktum at **folk treng fyrst og fremst folk.**

Lyktetennerne og de første gatelys i Stavanger

Tekst: Owe Østberg

Før Stavanger fikk gatebelysning i 1866, var det ikke godt for folk å gå ute i de mørke høst- og vinterkveldene. Riktignok var det en og annen enslig oljelykt på torget og på de såkalte allmenninger, men det var heller dårlig med belysningen fra disse lyktene. De var satt opp på bryggekannten først og fremst for at folk ikke skulle gå rett på sjøen. Ellers lå resten av byen i stummende mørke.

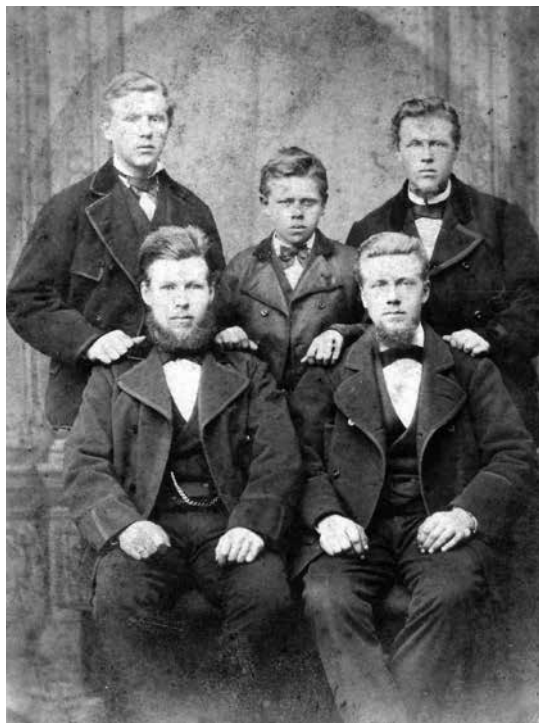
Bildet som er fra 14. januar 1901, viser en gasslykt på Holmens allmenning. Der hvor sjøhusene står, ligger i dag Clarion Hotell Skagen Brygge.

I 1865 fikk byen gassverk som gikk under navnet Stavanger Gascompani. Da det ble grunnlagt, var det et privat foretakende, og direktøren, Oluf Phil, sendte et brev til formannskapet der han tilbyr å skaffe byen gatebelysning. I brevet står som følger:

«Stavanger Gascompani tilbyr Kommunen at skaffe Gadebelysning og at det forbinder sig til at med Gas ledet gjennom Rør at belyse Stadens Gader og offentlige Pladse ligesom enhver offentlig og privat Bygning for hvilken saadan Belysning attraaes. I Gader hvor Rør ikke kan nedlegges, forpligter Stvanger Gascompani sig til at belyse disse ved hjælp af Olje».

Stavanger kommune aksepterte tilbudet fra Gascompaniet, og 14.mars 1866 fikk byen sin første gatebelysning som bestod av 150 gasslykter. Hele anlegget kostet 1500 Speciedaler (ca. 6000 kroner). I en beretning om gassbelysningen heter det at «Verket må i forhold til Byens Størrelse siges at være særdeles komplett».

Gasslyktene var avhengige av å tennes ved mørkets frambrudd. Likeledes måtte de slukkes når dagen begynte å gry. Kommunen ansatte derfor folk til å ta seg av disse gjøremålene. De gikk under navnet lyktetennere og hadde tilholdssted i et lite hus i Nedre Klevegata 12 som på folke- munne ble kalt for «vaktå». I huset bodde lykte-

Bildet som er fra ca. 1880, viser fem brødre. De kom fra Etne og var sønner av Torkild Torkelsen og hans hustru Inger Samsonsatter. Brødrene er foran fra venstre Torkild og Samson. Bak til venstre står Knut, han i midten er Ingebrigt Bertin og til høyre min mormors far, Peder. Torkild arbeidet som lyktetenner, mens Knut var lyktetennerformann.

tennerformannen med familie i annen etasje, mens første etasje var forbeholdt lyktetennerne.

Når lyktetennerne skulle tenne lyktene, hadde de sine faste ruter som de gikk. De var utstyrt med en smal, sylindrisk messingbeholder fylt med olje. Messingbeholderen som var ca. 50 cm lang, hadde trehåndtak i den ene enden og en brennende veke i den andre. Det var flammen fra veken som ble brukt til å tenne gasslyktene med.

For å komme opp til gassblusset på toppen av lyktestolpen, hadde lyktetennerne med seg en stige av ask, ca. 3,5 m lang. Stigen, som var skodd med to jernpigger i den ene enden, kjentes lett ut i den første delen av ruten. Men etter hvert ble den tyngre og tyngre, og mang en lyktetenner var øm i skuldrene når han etter endt oppdrag kom tilbake til «vaktå».

Tenner for gasslyktene.

Etter at Stavanger fikk elektrisitet i 1909, ble det mindre behov for gasslyktene, og sakte, men sikkert forsvant de en etter en ut av bybildet. Heldigvis fantes det noen stykker igjen av de gamle gasslyktene. Under restaureringen av Gamle Stavanger fikk de sin renessanse. Riktignok er det elektrisitet som sørger for belysningen i lyktene, men de vil fremdeles vekke minner fra svunne dager i Stavangers historie.

Joker Fogn, samlingstad for unge og eldre

Tekst: Ottar Sandanger

På øya Fogn, nå ein del av Stavanger kommune, bur det rundt 340 mennesker og øya er vertskap for vel hundre feriehytter. På Fogn er det barneskule, barnehage, åpent eldresenter ein dag i veka, fotball lag, bygdemuseum, kyrkje og bedehus. I tillegg til dette er øya velsigna med daglegvarebutikk, Joker Fogn. Då den gamle butikken måtte innstilla drifta for nokre år sidan kom fire unge framadstormande næringsutøvarar på banen. Dei organiserte aksjeselskap, kjøpte tomt og byggingar, renoverte lokaler og uteareal, og åpna flott daglegvare handel og «bensin-stasjon».

Fastbuande og hyttefolka sette veldig stor pris på tiltaket, og mange blei «hengande» rundt butikken frå åpningstid til langt etter stengetid. Butikken sette ut benker og gratis kaffi til dei framøtte. Slike samlingar var sjølsagt mest aktuelt i fint vær og brukande ute temperatur. Den dyktige butikkleidelsen såg då at ein naturleg del av utearealet kunne «glassast» inn med skyvedører. Skyvedørsveggen er rett mot sør. Er det sol og sommar er dørene oppe, men er været og årstida ugunstig blir dørene lukka. Då kan ein kosa seg i eit lite, velegna og møblert rom, med

Bothild Vågane og Svein Østhus setter stor pris på tilbudet til Joker Fogn. Foto: Rolf M. Amundsen.

«Glasbua» på Fogn. Foto: Otto Sandanger.

lys og varme. Heile tida vart det sett ut nye fulle kaffikanner.

Dette har blitt den nye samlingsplassen på øya. I alle fall for dei av oss som har litt god tid. Sidan det oftast sit folk i «glasburet» frå åpningstid til lenge etter stengetid nesten kvar dag, er det eit godt tegn på at dette er populært og blir sett pris. Det seiest at nærast alle problem vert løyste under møtene i bua – også verdesproblemer. «Onde tunger» hevdar at det nok hender at verdensproblemer også vert skapte gjennom harde drøftingar, etter at mørket er fallt på.

Stor takk til Joker Fogn for dette flotte tiltaket.

Drøsen er godt i gang i «Glasbua». Fra venstre Malinius Sørskår, Otto Sandanger, John Anders Østhus, Rune Runestad og Joar Hole. Foto: Rolf M. Amundsen.

Det er ikkje vanskeleg å koma til Fogn. Frå byen kan du kjøra bil til Judaberg på Finnøy og ta ferje. Ferja går fram og tilbake Fogn – Judaberg heile dagen, frå tidleg morgon til seine kvelden. Elles går det hurtigbåt frå og til Fiskepiren fleire gonger dagleg. Gode pensjonist og andre, ta ein tur til Fogn. Fine turløyper og naturopplevingar ventar på dokke. Stikk for all del framom Jokeren og sjå om det sit folk i «bua». Om du ikkje vert tilsnakka umiddelbart, så still ein lite spørsmål om eit eller anna. Då er praten garantert i gong.

Logg deg på fogn.org – der får du all aktuell informasjon om Fogn.

Kor e adle foglane blitt av?

Tekst: Alf Tor Leversen

Tastaveden va i si tid ett av byens finaste naturområder, med udsikt te fjord og fjell. Ja, liga opp te Karmøy og Bokn på høstklare dager. –

Men nok om det; Veden va for min del det kjekkaste fristede eg visste om. Eg streifa rundt omkring mydlå lyng og einer, å fant mange forskjellige planter, blant aent Solblom, så va ganske sjelden. Foglareir både her og der, å ein dam med rompetroll, så eg konne fanga, å sleppa udi Kumyrå ittepå.

Vibå og lerkå va heilt vanlige den gangen, men nå må du langt udpå Jæren for å finna di. Ågerrikså crex crex og rødstilksnibå, pling-pling, har eg verken sitt eller

hørt i det sista, så di e vel rødlista. Gauken va ein ubuden gjest så meldte sin ankomst når di andre foglane hadde lagt egg. Men den traven va minsanten ikkje aleina om å redusera bestanden.

Kråga, skjær, mink, kattar, å guttar så samla på egg, va sikkert og någen av synderane.

– Ein aen ting va jo at byen vokste å trengde mer plass, så dyrka mark og naturområder blei tatt i bruk itte så det passte seg. –

Kvitt-kvitt-kvirre-vitt, ei kvikke svala skjeinte forbi å kvittra så kjekt te meg. Ha takk for den, du vesle venn! Kanhenda mødest me igjen? Den så leve får se.

Stavanger Preserving Co

Tekst: Reidar Frafjord. – Foto: Bente Hildeng Næss

Hermetikkindustrien i Stavanger startet i «en mindre fabrikkbygning med fornødne lagerrum» i året 1873 på en nyinnkjøpt tomt i Øvre Strandgate 38; Stavanger Preservings første fabrikk. Grunnleggerne var skipsreder Knud Knudsen, byfogd Henrik Finne, konsul Lars Berentsen og grosserer George W. Groom. Her foregikk virksomheten de første 20 årene. Det ble lagt ned hermetisk kjøtt og fisk til skipsproviant; og her startet også den første produksjonen av norske sardiner.

Utover i 1880-årene økte omsetningen, både av røgede sardiner og andre produkter. I 1893 kjøpte man derfor en rekke eiendommer i Nedre Strandgate; nr. 44, 46 og 47, som ble innredet og utstyrt til produksjon av sardiner og saltevarer. Det påfølgende året fikk man maskiner for produksjon av bokser og esker. I 1899 måtte man foreta nye utvidelser, og det ble kjøpt et kompleks av eiendommer; Nedre Strandgate 40, 41, 42, 43 og 45. De gamle trehusene her ble revet, og det ble oppført en moderne fabrikkbygning i mur som sto ferdig våren 1900. Dette var nå firmaets hovedfabrikk.

Eiendommen nr. 41, Bernerhuset, ble ombygget til kontor- og lagerbygning.

Den nye hovedfabrikken med 200 ansatte, var likevel ikke tilstrekkelig til å dekke en sterkt økende etterspørsel etter firmaets produkter. I de følgende 12 årene skjedde det derfor en betydelig utvidelse av produksjons- og lagerlokalene; både i Nedre Strandgate, ved utvidelser i Øvre Strandgate 38 og ved bygging av en ny fabrikk inne på Strømsteinen. Lagerbygningen i Nedre Strandgate ble forbundet med hovedfabrikken med en bru over gaten.

I årene før 1.verdenskrig var 600 personer syssel-satt med arbeid i sesongene, ifølge firmaets arkiv. Det er også interessant å registrere at i 1900 var 268 av 310 ansatte hos Stavanger Preserving Co., kvinner. Langt de fleste var under 30 år og ugifte. Hele 26 % av arbeiderne var under 15 år, den yngste kun 8 år gammel.

En vesentlig årsak til firmaets ekspansjon var en omfattende, internasjonal markedsføring. I begynnelsen av 1880-årene fikk Stavanger Preserving Co. også utformet logoen sin hos et firma i London; to korslagte fisker, som ble spredt på etiketter og plakater til store deler av verden. Og i 1908 lyktes firmaet med å få et portrett av Henrik Ibsen på en av sine etiketter. Firmaets lagerbeholdning av iddiser i 1924 besto av nesten 200 ulike typer, selv om ikke alle disse var Stavanger Preservings egne.

Både markedsføring og en veldrevet organisasjon medførte økt omsetning og en solid økonomi. I 1911 ble Stavanger Preserving Co. omdannet til aksjeselskap, og i årenes løp ble aksjekapitalen skrevet opp en rekke ganger; fra grunnkapitalen som i 1891 var på kr 100.000. Tyve år senere var den forhøyet til kr 360.000, og ved femtiårsjubileet i 1923 var den steget til 1,7 millioner; et beløp som med dagens pengeverdi ville tilsvarer flere hundre millioner kroner. Bedriftens sterke posisjon blant byens hermetikkfabrikker opplevde man da kronprinsparet var innom Stavanger sommeren 1935. Da ble hovedfabrikken i Nedre Strandgate besøkt.

I årenes løp var det særlig to familier som var sentrale som aksjonærer og styremedlemmer; familien Berentsen som hørte med til bedriftens grunnleggere, og deretter Bergesen-familien som fra 1930-årene satt med eierdominans i selskapet. De fleste styreformenn kom fra disse to familiene. Etter at firmaet hadde kommet seg velberget gjennom alle hermetikkindustriens krisetider, kunne det i 1973 feire sitt 100-års jubileum. Året før hadde aksjemajoriteten i firmaet blitt overtatt av dets hardeste konkurrent i mange år, Chr. Bjelland & Co. A.s, og virksomheten var i ferd med å trappes ned.

Fra midten av 1970-tallet ble oljefirmaet Mobil EXPLORATION eier av den tradisjonsrike «Cross-Fish»-bygningen på Straen etter at den hadde gjennomgått en omfattende og pietetsfull restaurering.

Over gangen

En liten prat med Christoffer Wetteland Sørensen

Tekst: Stein Hugo Kjelby. – Foto: Stein Hugo Kjelby/private bilder

*Christian Wetteland Sørensen.
Kan denne mannen være 101 år?*

Mortepumpen treffer Christoffer Wetteland Sørensen hjemme i leiligheten i Morgedalsveien. Ryggen er ikke like rak som før, men holdningen viser dog en mann som tydelig har tatt vare på kroppen. Han lager klar kaffetrakteren og byr på en kopp kaffe og et stykke rullekake. Han unnskylder at synet er blitt svekket med årene og anmoder gjesten å skjenke i kaffen. Hadde vi ikke visst alderen, ville vi tippet at han måtte være et sted rundt åtti. Christoffer Wetteland Sørensen er født i 1919 og kan skilte med 101 år. Derfor er det imponerende å se hvor sprek han er, noe han også er rimelig stolt av. Gjennom hele livet har han vært en aktiv mann. Med takknemlighet tenker han tilbake til barndom og ungdom og til foreldre som tok familien med ut i naturen, både sommer som vinter. De var fjellfolk, og unge Christoffer

lærte å bli glad i naturen. Om vinteren, og særlig i påsken, var det til fjells på ski. På sommerstid ferierte de ofte på en gård på Nedstrand. Det var i den tiden da gårdsfamilien flyttet ut slik at feriegjestene fikk bruke hovedhuset.

Faren drev skipsekspedisjon som hans far hadde startet, den nå så kjente N.B. Sørensen. (N.B. står for Nils Bjerkreim) I tillegg hadde han agentur på kull fra England. Faren døde dessverre så alt for tidlig i 1932. Moren må ha vært en tøffing. Hun satt igjen med to gutter, Christoffer på 13 og Nils på 14 og et halvt år. Selv om faren alltid hadde sagt at bilen var en helse forderver, kjøpte moren bil i 1934, en Ford V8. Den kostet den nette sum av kr. 6.000.-, en betydelig sum i de dager. Med denne bilen dro de på tur til Hannover i Tyskland for å besøke en tante. Sett med dagens øyne en betydelig bragd. Turen gikk etappevis. Først til Oslo, videre til Gøteborg. Over til Danmark og videre sørover. Kapasiteten på bilfergene var svært begrenset, og de var primitive, så det tok sin tid. De hadde med telt og campet hele veien. I Danmark og Tyskland var veinet-

Camping underveis til Tyskland.

Bilfergene var primitive. Her fra overfarten Helsingborg/Helsingør.

Seilbåten som han kjøpte.

tet bedre, så da gikk det raskere. Han husker at speedometeret et par ganger passerte 100 kilometer på den tyske auto banen, men de kom seg vel frem både til Hannover og tilbake.

Etter handelsgym hadde den unge Christoffer vansker med å finne seg arbeid. Onkelen hans, skipsreder Ole Bergersen, var de mye sammen med på Kalvøy, der onkelen hadde feriested. Ole Bergersen var gift med søster til moren. Han syntes ungdommen burde komme seg ut i verden. Han skaffet Christoffer en volontør praksis ved en skipsekspedisjon/rederi i Hamburg. Her bodde han privat og ble tatt hånd om av vertskapet. De ansatte i firmaet var tilsluttet det nystartede nazistiske fritidsorganisasjonen Kraft durch Freude. Christian ble invitert med på en tur til Berlin. For kun 10 DM fikk han tur, opphold og sightseeing i byen. Også skitur til de Østeriske alpine fikk han oppleve. I Hamburg, på Rådhusplassen, overvar han en av Hitlers taler. Den jevne tysker var i begynnelsen begeistret for nazismen, og Hitler trakk store folkemasser til sine propaganda arrangement. Christoffer skjønnte imidlertid hvordan situasjonen i Tyskland holdt på å utvikle seg og kom hjem til Stavanger våren 1939 etter tre kvart år i Hamburg.

Christoffer er født i Holbergsgate, men vokst opp i Møllegaten 31. Han minnes at det var et godt sted, og en god tid å vokse opp. Der var mange unger i gaten og i området, og i motsetning til dagens unger, var de mye ute og lekte.

Brukte fantasien, bygget hytte i trær, kassebil og lekte med sulletopp og singleband når de ikke holdt gjemmeleken. Om somrene var det populært med sykkelturner ut over Randabergveien til Viste. På vinterstid rente de med spark og kjelke (Bromle) når vær og føreforhold tillot slike aktiviteter. Foreldrene ville gjerne at han skulle lære å spille fiolin. Det ble ikke den store suksessen. Det gikk dårlig med spillingen og til slutt sa læreren nei. Litt bedre gikk det på Brynhildsens danseskole. Særlig husker han ballene og alle de fine jentene i flotte ballkjoler.

Christoffer har alltid interessert seg for det maritime. Etter Hamburg fortsatte han som salgsagent for forskjellige firma også uten maritim tilknytning. En tid drev han, mer på hobbybasis, kjøp og salg av mindre båter. Best likte han å seile selv. Han kjøpte en gammel seilbåt som han og tre kamerater hadde mye glede av.

I 25 år drev han det Islandske konsulat i Stavanger, og var i den forbindelse med å starte den Norsk-Islandske forening. Hvert år arrangerte de midtvinterfest eller Tors-blot som islendingene kaller det. Han husker godt da de arrangerte midtvintersfest i Atlantic Hall og islandske spesialiteter ble fløyet inn av Loftleidir, svidde sauehoder, gjæret haikjøtt og andre islandske delikatesser.

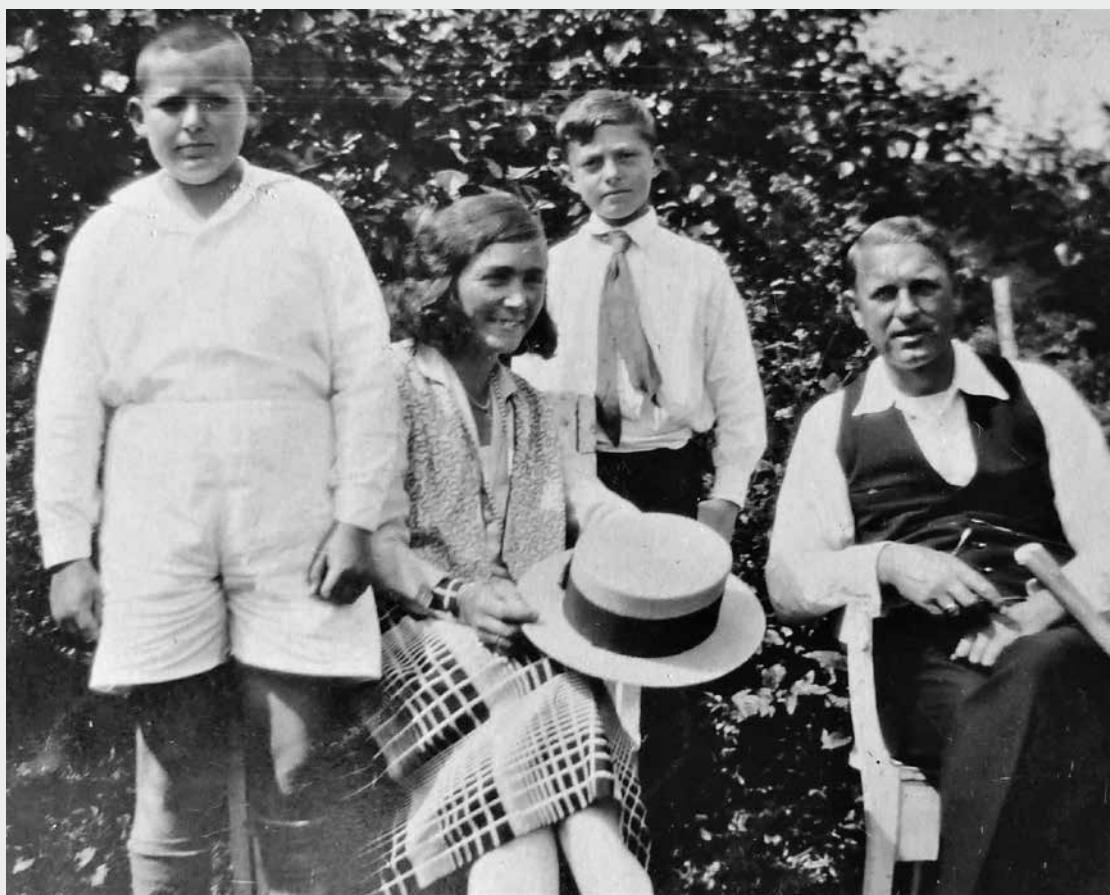
Vi forstår etter hvert at Christian har vært en samfunnsengasjert person. I 1950 årene var han med å starte Lions Club i Stavanger. Formå-

let med klubben var at den skulle være en samfunnsvennlig støtte. De påtok seg ulike oppgaver alt fra piggrådrydding på Solastranden og Røde fjær aksjonen for å samle inn penger til veldedig arbeid. Røde fjær aksjonen arrangerte de hvert år, første gang i 1966, til inntekt for Erling Stordal sitt store prosjekt på Beitostølen.

Selv om han pensjonerte seg som sekstiåring, fortsatte han med noen småagenturer innen det maritime slaget. Litt aksjehandel ble det også. Engasjementet innen Norsk Gideon Bibelmisjon har han satt stor pris på. Han var i gruppen som hadde skoler som sin oppgave der de delte ut klassesett og formidlet kunnskap om Bibelens betydning og historie. Organisasjonen har på internasjonal basis delt ut 2,2 milliarder eksem-

plarer av Det nye Testamentet til skoler, sykehus, fengsler og hoteller.

Mot slutten av intervjuet spør vi han, når han ser seg tilbake på sine 101 år, er det noe han vil fremheve? Han tenker seg litt om og sier at samholdet i familien har vært viktig og en stor styrke og til god hjelp gjennom alle år. Han tror også at hans over 30 år med trening i Idrettshallen har tatt vare på helsen. Etter så mange år vet han at han lever på «lånt tid», men han er ikke redd for morgendagen. Det gir fred og trygghet å vite at det er et liv etter at dette jordiske livet tar slutt. Men inntil da, klarer han seg godt. Tar sin morgen- trim, får levert middag på døren, og trenger han å handle, tar han rullatoren og går opp til Bunnpris på Tjensvolltorget.

Fra v: Christian, mor Astrid, en kamerat av Christian og far Nils. Bror Nils tar bildet. Jeg var i godt hold forteller Christian. Moren ville at vi skulle ha noe å gå på dersom vi ble syke.

SKIPSBYGGMESTER RASMUS OLAI HÆREM

Tekst: Gunnar A. Skadberg

Som elev ved Kampen skole i 1950-årene, fikk jeg stiloppgaven «Et hus forteller sin historie», en oppgave som appellerte til 12-åringens fantasi og fortellerglede, og jeg gikk med stort pågangsmot i gang med å skrive om et hus som var bebodd av alskens fargerike mennesker i ulik alder. Siden har jeg, mer eller mindre, skrevet videre på denne stiloppgaven.

I forrige utgave av «Mortepumpen» skrev jeg således om skipper Sunde og hans familie i Nedre Strandgate 63. Rasmus Olai Hærem kjøpte dette huset noen år etter Sundes død, og om skipper Hærem handler denne artikkelen.

BARNDOM

Rasmus Olai Hærem var en av byens meget dyktige skipstømmere og skipperne, og selv om

han bidrog i like sterk grad som sin yngre bror, Peter Lorentzen Hærem, til dannelse og drift av landets første ynglingeforening, har han kommet noe i skyggen av Peter når det gjelder dannelsen av denne foreningen.)

Rasmus Hærem ble født i Bergsamuet 2 den 19. februar 1834, og han var nr. 5 i en søskenflokk på 7. Rasmus mistet faren, tømmermann Ommund Ågesen Hærem, da gutten var seks og faren 41 år gammel, og det ble mor Ragnhild som måtte ta seg av oppvekst og oppdragelse av sju barn i «dokkehuset» på Straen, og ifølge Rasmus ble moren utsatt for store utfordringer hva oppdragelsen angikk, for han beskriver seg selv som en nysgjerrig villstyring som ofte bedrøvet sin mor som i så fall fant fram riset om hun mislikte sønnens atferd.

Rasmus fikk sin første lese- og skriveopplæring på kvisten i barndomshjemmet på Straen der moren underviste sine og naboenes barn. Siden fikk både Rasmus og Peter undervisning i Stephan Dues privatskole i brødrevennes hus i Asylgata 6. Som elev var Rasmus flink i fag han likte, men det gikk dårlig i de disiplinene han utførte som en plikt, uttalte han som voksen. Hans favorittfag var tegning. Allerede 10 år gammel kunne han tegne et fullrigget skip med stående og løpende rigg. Han laget også modeller av skip som han skar ut med kniv.

Peter Hærem som sammen med den eldre broren Rasmus, startet Stavanger Ynglingeforening i 1868. Foto: VID-arkiv, Stavanger.

Bergsmauet 2 på Straen der både Rasmus og Peter Hærem vokste opp. Foto: GAS.

SJØMANN

Etter fullført skolegang ved bødrevenneses privatkole i Asylgata 6, drog Rasmus Hærem til sjøs som 14-åring. Han hyrte seg først som kokk og siden som jungmann og 2. styrmann, for øvrig uten godkjent styrmannssertifikat.

Rasmus Hærem var en uredde og livsdugelig ungdom, og han gikk derfor med frimodighet i land i fremmede land, og han fikk seg arbeid både i England og Amerika. I London satte han seg inn i seilmakeryrket, og han utnyttet tiden godt både om bord i skuter og i land der han tilegnet seg praktisk kunnskap og lærte seg å snakke engelsk. I særdeleshet var han interessert i skipsbygging, og han fikk opplæring i skipstømmermannsykket ved flere verft i ulike land.

Rasmus Hærem sikret seg omsider styrmannssertifikat i Stavanger, men sjømannsrulene for Stavanger viser at han aldri hyrte seg som offiser på noen skute fra hjembyen. Derimot hyrte han seg for tre nye år på norske skuter som fartet verden rundt. Han gikk i land i San Fransisco en tid, og han søkte lykken i gullgraving et halvt år uten å oppnå den store gevinsten.

Etter en ny verdensomseiling endte han opp i Boston på østkysten av USA. Der gikk han i land for å lære mer om skipsbygging, for det var skipsbygger han drømte om å bli. Han hyrte seg omsider på en amerikansk skute som skulle til byene ved Østersjøen der han ble lovet avmøn-

string. Men da kapteinen nektet ham dette, stakk han av og kom seg om bord i et mindre fartøy i Kronstadt på en øy i Finskebukta like vest for St. Petesburg. Denne skuta skulle til Stavanger.

SKIPSBYGGMESTER

I 1857, 22 år gammel, kom Rasmus Hærem igjen tilbake til hjembyen der han nokså raskt fikk arbeid som skipsbyggmester. Og allerede samme år fikk han ferdigbygd sitt første skip som mester. Han regnes som byens første klipperkonstruktør som bygde skuter med konkav bauglinje. Det nye skipet ble navngitt «Reform», og skipet viste seg å leve opp til navnet på en positiv måte.

I 1862 møtte Rasmus på sesjon i marinen. Han var ferdig med denne tjenesten 8. mars 1865, og han bodde på denne tiden fortsatt hjemme i Bergsmauet sammen med moren, Ragnhild (61), den eldste søsteren, Elen Serine (42), og yngstebroren Peter som var blitt 26 år. I årene 1862-1864 var Rasmus Hærem byggmester for Misjonskolens hovedbygning som ble reist på

Skipsbyggmester Rasmus Hærem (1834-1909). Foto: Stavanger Ynglingeforening.

C4- løkken på Eiganes i disse årene og som ble innviet i april 1864 av forstander Peder Blessing.

I 1864 kjøpte Rasmus Hærem Sandvigverven fra konkursboet etter handelshuset Kielland. På verftet sitt konstruerte skipstegner Hærem både seilskuter og etter hvert også dampskip. De skip Rasmus Hærem formet, var rene perler i norsk skipsbygningskunst, skriver M. L. Michaelsen i sin «Stavanger Sjøfarts historie» der Rasmus Hærem står oppført som byggmester for hele 35 stavangerseilskuter. For flere av disse var han også skipskonstruktør. Hærem var også med på å bygge det første dampskipet som gikk av stabelen i Stavanger, «Primus», som ble bygd for Brødrene Berner i 1871.

GIFTERMÅL OG FAMILIE

Den 25. april i 1867 ble Rasmus Hærem gift i Korskirken i Bergen med Emilie Vedeler, født i Bergen i 1839 som datter av handelsborger Claus Krohn Vedeler (1800-1864) og Helche Margrethe Ellerhusen (f. 1803).

Rasmus Olai Hærem og kona Emilie fotografert ca. 1870. Foto: Carl Lauritz Jacobsen/Hallgjerd Sondenå.

Rasmus Hærem's hus Nedre Strandgate 63. (nr. 2 til høyre). Foto: Stavanger Ynglinge forening.

Huset i Nedre Strandgate 63 (som nå er revet) fikk Hærem kjøpe på auksjon for 1370 kroner i 1868 (tinglyst skjøte 18.12-1868). Hærem kjøpte sitt hus av enken etter skipper Danqvart Normann, Nille Nielsdatter Opstad. Hun var datter av haugianerparet Niels Hansen Opstad og fru Pernille Christensdatter. Normann døde i 1863, og kona klarte ikke å sitte med huset sitt på Straen. Med Pernille Christensdatter Normanns samtykke ble huset hennes i Nedre Strandgate solgt på auksjon til Rasmus Hærem.

Rasmus Hærem må ha flyttet inn i huset før skjøtepapirene ble tinglyst, for det var om høsten i 1868 de forberende møtene for dannelsen av en kristen forening for unge menn, også kalt ynglinge forening, ble avholdt i hjemmet til Rasmus og Emilie Hærem i Nedre Strandgate 63.

Ekteparet Hærem fikk barna Ommund (1868), som ble tekniker som voksen. Helga Christiane ble født 28. mai i 1869, i 1870 kom Claus, Ragnhild Ommunda ble født i 1872. Hun tok realskole- og lærerinneskoleeksamen før hun ble gift i Durban med misjonsprest Peder Aage Rødseth (født i Ålesund i 1869) i 1894. Rødseth utvandret til Sør-Afrika i 1882, men etter å ha bevitnet det arbeidet norske misjonærer utførte til beste for menneskene i Zululand, søkte han om opptak ved Misjonsskolen i Stavanger der han ble ordinert misjonsprest i 1892. Det var under studieoppholdet i Stavanger Rødseth forlovet seg med

Ragnhild Hærem. Ekteparet Rødseth bodde på misjonsstasjonene Patane og Eshowe i Sør-Afrika før Rødseth ble lærer ved den lutherske presteskolen Oscarsborg i samme land. Den 8. april i 1917 døde Ragnhild og hennes døtre Esther og Helga etter å ha blitt dratt ned i kvikksand i en lagune ved munningen av elven Amatikulu i Natal. Peder Aage Rødseth giftet seg andre gang med Marit Sødahl i 1918. Han døde på misjonsstasjonen Eshowe i 1945.

I 1875 fikk Rasmus Olai og Emilie Hærem sønnen Berent Christian (født på Tangen i Drammen), og i 1877 kom Ragna Emilie (født på Strømsø i Drammen).

UNGE MÆNDS KRISTELIGE FORENING (STAVANGER YNGLINGEFØRENING)

I 1868 var Peter Hærem utsending for Den norske Israelsmisjon ved en konferanse i Hamburg. Der søkte Hærem også kontakt med ungdomsforeninger i den tyske storbyen for å få innsikt i hva denne bevegelsen stod for, og han ble begeistret over det han så og hørte.

På seinsommeren 1868, under Landregattaen som ble arrangert i Stavanger i august dette året, tok Peter Hærem inn hos broren Rasmus i Nedre Strandgate 63. Der samlet brødrene åtte venner som de mente kunne ha interesse av å høre på deres tanker om å danne en kristen forening for unge menn. På dette tidspunktet var Peter Hærem kommet til at en slik forening skulle stimulere de unge også innen kunst og kultur i en videre mening enn bare det som var omfattet av et spesifikt religiøst anliggende. I formålsparagraf nummer en het det således at foreningen skulle «fremme medlemmenes personlige kristenliv og meddele dem nyttig opplysning.» Før vennene gikk fra hverandre denne kvelden, dannet de en komité som skulle utarbeide statutter for en forening som skulle dannes på seinere tidspunkt.

Stiftelsesmøtet av en Kristelig Forening for Unge Mænd ble deretter avholdt i huset til enke-

mann, kjøpmann og drammenser Conrad Loss i Øvre Holmegate 24 i september 1868. Statuttene som ble vedtatt var for størstedelen i samsvar med utkastet til den forberedende komiteens innstilling.

Medlemmene måtte forplikte seg på god moralskandel. Den unge mannen måtte vise vilje til «at vilde blive et skikkelig menneske» for å bli medlem av ungdomsforeningen, presiserte Peter Hærem.

Den nyopprettede ungdomsforeningen fikk leie lokaler hos kjøpmann Conrad Loss i Øvre Holmegate. Etter at Peter Hærem drog tilbake til hovedstaden kort tid etter stiftelsen, ble Rasmus Hærem som ble primus motor i organsiering og drift av den nyopprettede ungdomsforeningen.

Rasmus Hærem ble et meget ivrig medlem og styremedlem i den nye foreningen. Ja, pensjonert rektor Kjell A. Jensen omtaler ham som Ynglingens «far». I motgangstider var det Rasmus Hærem som fikk foreningen på fote igjen, både gjennom økonomisk støtte, men og gjennom inspirerende utsagn som: «Det skal ikke undre meg om den dag ennu skal komme da disse døre skal sprenge fordi vi har for lite rom».

Men allerede i 1869 var det nære på at den nystiftede foreningen ble splittet i spennet mellom liberale og mer konservative synspunkter, og Peter Hærem kom hjem fra hovedstaden for å mildne motsetningene. Men Peter Hærem måtte snart dra tilbake til sine forpliktelser i Kristiania, og det var Ramus som deretter ble den stabiliserende drivkraften i foreningen de første årene. H.G. Sønneland skrev om Rasmus Hærem: «Det ble imidlertid Rasmus Hærem som fra første stund av, og til sin dødsdag, kom til å bli foreningens trofaste far og beskytter. I opp- og nedgangstider. Gjennom alle omskiftelser. Han var impulsiv, ivrig, gjerne oppfarende, men alltid forsonlig og kjærlig.» «Me ska elska kverandre i knas», hermes det etter Rasmus Hærem. Først i 1907, to år før Rasmus Hærem døde, fikk også jenter adgang til foreningen.

Skipstømmermannen i arbeid.

TIL DRAMMEN

Omkring 1875 flyttet Rasmus Hærem sin virksomhet til Drammen der han samarbeidet med skipsbyggmester og grosserer Helge T. Kjær, som hadde røtter i Lassen-familien i Stavanger og som var en støtte for Peter Hærem og som Peter bodde hos i en periode mens han under-

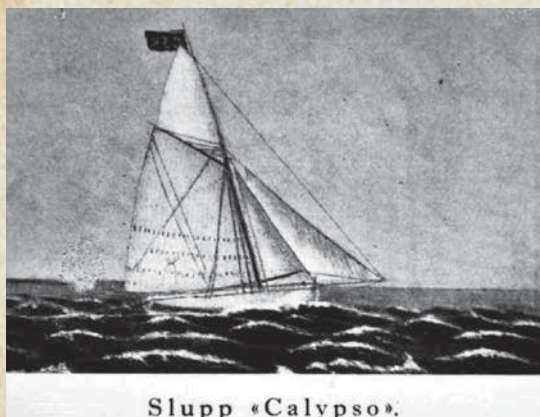
viste som lærer i Drammen. Også i Drammen livnærte Rasmus Hærem seg som skipsbyggmester. I 1878 var ekteparet Hærem flyttet tilbake til Stavanger der fru Emilie døde dette året, bare 38 år gammel. Elisabeth Handeland (født på Fjellberg i 1862), hjalp da enkemann og skipsbyggmester Hærem med stell av hjem og barn.

SLUTTEN

I 1885 leiet enkemann Rasmus Hærem ut husvære i Nedre Strandgate 63 til skipsfører Einar Skavland Meling (født i Håland i 1845), hans kone, Anne Bergitte (f. i Stavanger i 1851) og parets døtre Eli Røgh og Theodora Helene. Anne Bergitte Meling var for øvrig en slektning av Peter Hærems kone, Johanne Marie Monsen (f. i Stavanger i 1844).

I 1900 hadde Rasmus Olai Hærem sin datter, Helga Hærem, (født i Stavsanger i 1869) som sin husbestyrerinne. Han leide da ut husvære til tollbetjent Otto Fredrik Lowzow og hans familie.

Rasmus Hærem døde 23. september 1909 da han var 74 år gammel. Den 1. oktober samme år ble han, under meget stor deltakelse, gravlagt på Lagård gravlund som ynglingeforeningens «grand old man». Begravelsen foregikk fra Ynglingens lokaler i Asylgata 6. På Hundvåg har skipsbyggmester Hærem fått en gate oppkalt etter seg.

Slupp «Calypso».

Sluppen Calypso som ble tegnet og bygd av Rasmus Hærem. Foto: Norsk Sjøfartsmuseum.

Skonnert «Reform».

Skonnert «Reform»; byggmester: Rasmus Hærem. Foto: Stavanger Sjøfartsmuseum.

Bergeland Bydelssenter Korona

Tekst og foto: Bergeland bydelssenter

Det kom brått på for alle, inkludert oss på Bergeland Bydelssenter, da beskjeden kom 12. mars om at vi umiddelbart måtte stenge senteret. Alle aktiviteter, kurs og utleie måtte avlyses. Vi hadde selvsagt fulgt med i verdensbildet og startet med hygienetiltak, men var ikke forberedt på den lange «stillstanden» som ventet.

Men nå når dette blir skrevet, går tankene til dem som har opplevd ekstrem-tilstander i årevis og et stikk av dårlig samvittighet forteller at vi ikke kan klage for at vi måtte legge ned all aktivitet og stenge senteret i 3 måneder. Selvsagt har andre kanskje fått større konsekvenser av denne situasjonen, enn det vi har, men her på huset har tiden blitt utnyttet til å klargjøre og videreutvikle «Nabolagshagen».

Nå er planter, bærbusker, frukttrær, urter og grønnsaker i jorden og det er blitt grønt og frodig i hagen. I drivhuset er tomater, auberginer og chilli i full vekst. Vi fikk gjenåpne for faste aktiviteter 15. juni og det var veldig fint å treffe «folkene» våre igjen.

Alle våre opprinnelige planer for hagen med kurs, workshops og fellesmiddager måtte skrinlegges. For å ikke produsere matsvinn, ble løsningen å dele ut grøden mot en liten donasjon til videre hagedrift.

Så snart smittevernoverlegen i Stavanger Kommune gir klarsignal for vanlig drift, åpner vi opp huset for fullt, men faste aktiviteter går som vanlig.

Følg med på Facebook og ta kontakt dersom du har spørsmål om åpning og aktiviteter.

Barndom og biler på Mosterøy

Tekst: Jostein Woll

Tiden jeg skal forsøke å fortelle noe om denne gang er fra tidlig barndom, slutten av 30 årene og begynnelsen av 40 årene. Når jeg tenker på mangfoldet av biler som finnes på øya i dag, var det den gang, som jeg husker tre stykker, alle var lastebiler. De fantes hos en landhandler og på to bondegårder. Men det var bare to av disse som var å registrere på veiene, den tredje var i ustand og permanent parkert på en låve. De to som var kjørbare var derimot i allsidig bruk. Fra godstransport og til personbefordring når det var møter, fester eller høytidelige sammenkomster. Da ble benker med ryggstø fastmontert på begge sider av lasteplanet og påstigningstrapp montert bak. Den gang var dette en akseptert måte å befordre mennesker på i godværsdager, i regnvær og blåst var det mer betenkelig. I dag hadde vel også trafikkreguleringer – bestemmelser satt en stopper.

Den tredje kjørbare bilen som dukket opp, og som sitter klarest i minnet fra den tiden var en kjekk og fin liten personbil, eid av to av mine fettere fra nabogården, hvor min onkel drev gården og hadde i tillegg landhandel som attåtnæring. Arbeidsplasser på øya, for de som vokste opp der var det lite av. De fleste måtte søke levebrød i Stavanger. Så med mine fettere og. De hadde nok blitt inspirert av landhandelen og drog til byen og startet kolonialbutikk. Geskjeften må nok ha gått ganske bra siden de den gang kunne koste på seg en personbil, som plutselig en sommerdag rullet inn på nabotunet. Hvilket bilmerke det var husker jeg ikke, det var ikke noe tema for en 5–6 åring. Men i samtale med sønnen til den ene av mine fettere, kunne han fortelle at faren og onkelen var interessert i biler, og at de så langt tilbake som han kunne huske hadde eid biler av merket Opel. Etter disse opplysningene, og min svake erindring om bilens utseende, er vi kommet frem til at også den første bilen de anskaffet seg var en Opel, sannsynlig som bildet viser, en datidens Kadett.

Kadett 1936.

Husker enda at jeg lurte veldig på hvordan de hadde klart å få bilen fraktet med rutebåten til Mosterøy i den tiden. « Øybuen » som den gang gikk i den lange såkalte Rennesøyruten var jo ingen ferge med bildekk, derimot helst underdimensjonert for ruten og oftest fulllastet med gods, av og til var lasterommet toppet med gjødning og kraftforsesker nesten i høyde med kommandobruen. Så det må ha skjedd en heldig dag, med godvilje av mannskapet og hjelpemidler som svilte til landgang som gjorde det mulig.

Uansett i nabotunet var den og der var jeg og nesten dagstøtt så lenge den var der. Ble aldri lei av å se på vidunderet og følge med da en av mine fettere, som hadde tatt seg fri, og blant annet rengjorde, vasket og bonet bilen.

En dag kom det høydepunktet jeg husker ekstra godt og aldri kommer til å glemme. Jeg fikk lov til å gå inn i bilen og sette meg i baksetet. Noe mykere og mer behagelig å sitte i hadde jeg ikke tidligere opplevd. Til den tid hadde intet sete konkurrert med kurvstolene i *Bestaståvå* heime, hver høytid vi fikk lov å oppholde oss der. De var utstyrt med sauefell i ryggen og fyldige runde puter med heklet trekk i setene. Nå ble de som pinnestoler i forhold til det jeg følte der og da. Ikke rart at Jeppe trodde han var i himmelen da han våknet i baronens myke seng. Kan ikke huske at det ble noen kjøretur. Vel – vel, i dag er det lite å skrive om, bare å få sitte i baksetet på en personbil uten at den beveget seg, og at dette skulle gjøre så stort inntrykk på meg at jeg nå, ca. 75 år etter husker det som om det skulle skjedd i går er et mysterium selv for meg.

LIVSGLEDE – LIVSVILJE – LIVSKRAFT

Fra en 70 åring – Berit Tveit

Hvordan skal vi bære vår alder? Vi skal ikke bære den i det hele tatt, vi skal skyve den foran oss i en rose malt trillebår. Tor Åge Bringsværd.

Nå er jeg ikke lenger 60 +. Har passert grensen og er 70 år.

Arild Nyquist skriver i diktet, **Jeg er:**

**Jeg er et album
Jeg er fylt av bilder
De ligger etter hverandre
Som situasjoner fra en reise**

Jeg blar i albumet mitt, og henter fram bildene.

Fra havet og fjellet, føde barn og følge foreldre inn i døden, søsken, kjæreste og venner. Det er kjempegodt å la bildene komme flytende frem i bevisstheten. Livet mitt.

Hva jeg hører og ser av tingene rundt meg som 70 åring, er annerledes enn da jeg var 30 eller 50 – naturligvis. I en litt forvirret tilstand prøver jeg å sortere fortiden for å finne fotfeste i min tredje alder.

Er ikke helt klar til å settes i bås, kjenner jeg: hu gamle damen der. Føler meg fortsatt ung inne, her inne. Jeg vil respekteres for den jeg er. Jeg har levd i 70 år og bildene og minnene ligger her inne i meg. Jeg har reist lenge, satt avtrykk og spor, og håper jeg kan fortsette å sette noen nye avtrykk i årene som ligger foran meg. Legge nye bilder til albumet mitt.

Der har vært mange overganger, med gleder og utfordringer, og nå står jeg overfor den overgangen som kanskje kan bli den tøffeste; alderdommen. De tidligere overgangene har jeg på en måte tatt på strak arm – utfordringer og spennin-

ger som har trigget meg til å utforske nye områder, mestre oppgaver.

Nå kjenner jeg at usikkerheten er der. Utfordringene nå er ganske annerledes. Kan jeg klare å ta imot alderdommens utfordringer og trives i dem, bruke dem, mestre? Hente frem livsgleden, livsviljen og livskraften. Et rolleskifte – en ny og annerledes identitet. Jeg vet at jeg må finne min egen løsning. Der finnes ikke en løsning som passer for alle, men kanskje kan jeg lære av dem som har gått foran meg?

Det er en sårbar fase og jeg merker at de fysiske kreftene ikke er som før, litt titan her og noen vondter der. Det tar lengre tid å få kroppen, humøret og tankene i gang om morgenen. Det rare, og kanskje beste er at jeg opplever at jeg er ved

god helse, jeg lever et godt liv. Men innrømmer gjerne at noen dager er bare fylt av vemod. Det er et faktum at der er færre år foran meg enn de jeg har levd til nå. Det gjør meg trist å tenke på. Jeg er så glad i livet.

Jeg vil møte alderdommen med åpne øyne, åpne tanker og refleksjon, kunnskap, erfaringer, som til sammen kan gi meg styrke. Bildene som skal fylle albumet trer frem. Den tredje alder kan fylles med mening i hverdagen. Det skal ikke bare være å holde ut – å vente på døden. Jeg lever nå.

Jeg opplever at det er gjennom mine handlinger at jeg skaper mening i hverdagen. Det er denne meningen jeg må holde fast i når jeg skal mestre å håndtere denne overgangen i livet mitt.

Hvilke aktiviteter er gode for meg, hvilke gir meg energi og gjør meg godt? Jeg vet at en viktig ting for meg er det å ha mennesker rundt meg. Være sammen med, være en del av et fellesskap. I møtene med mennesker, familien, gamle og nye venner, der trives jeg godt. Være nysgjerrig og åpen på hva andre mener og få prøvd mine egne meninger. Jeg lærer så mye nytt ved å være til stede i disse møtene. En annen del i møtene med mennesker er at ikke alle gir meg en god energi.

Jeg kan komme ganske tappet ut etter å ha truffet mennesker som har som eneste målsetning å fortelle og overbevise meg om hva han eller hun mener er best. Jeg velger de menneskene og vennene jeg ønsker å ha her innerst inne, og så er der mange som er i en ytre sirkel. Det er en utfordring, men tror det er best slik.

Det å være ute i naturen er en viktig aktivitet for meg. Liker meg nok best når jeg kan hvile øynene ut mot en horisont, enten en åpen fjellvidde eller langt ut i havet. Har vært vant til å kunne gå og gå, og bli godt sliten. Nå blir turene kortere og ikke fullt så utfordrende. Jeg blir fortere sliten, knærne bærer meg ikke fullt så godt lenger. Det har vært en utfordring å finne de gode naturopplevelsene som passer for meg. Fortsatt liker jeg utfordringer, men smerter og lite krefter gjør at turene blir kortere. Det hjelper med kaffe og kvikk-lunsj til pausene, og velge terreng som gir meg utfordringer og opplevelsen av fritt utsyn. Velger havet eller fjellet. Det gjør like godt i dag som da jeg klatret til toppen.

Hvem liker ikke at andre sier: *du holder deg godt*. Jeg kjenner at jeg fort vokser et par centimeter. Men i en alder av 70 år så er det også naturlig at vi tar i betraktning den normale aldringsprosessen. Kroppen har levd lenge og det er ikke så helt uvanlig at knær og hofter slites ut etter et langt liv. Det gjelder å finne mine turer og naturopplevelser, og trives med det.

Jeg er glad i kreative aktiviteter. Jeg strikker, syr, lager mat, jobber i hagen, leser, tegner og skriver. Det jeg før gjorde på fritiden, har jeg nå hele dager til å gjøre. I hvert fall på de gode dagene. Og jeg nyter det. Selvfølgelig er der dager som er tunge. Hvor jeg opplever at jeg ikke får brukt dagen i det hele tatt. Jeg får lest avisen, lest litt i en bok, sovet middag og sett en serie på TV. Alle er gode aktiviteter, men ikke de jeg liker aller best. Da må jeg fylle opp med en tur eller noe som dekker litt mer den kreative siden av meg.

Jeg vil holde fast på det jeg liker. Fylle albumet mitt med nye eventyr i hverdagen. Så kan jeg jo ta

en husvask om det skulle trengs, men ikke hver dag.

Hva er min identitet nå, i min tredje alder? Er den forskjellig fra min identitet som voksen? I psykologien brukes identitet om en del av personenes selvoppfatning som oppleves som særlig sentral, ekte og typisk for vedkommende.

«Å finne sin identitet» vil si å danne et selv-bilde som man kan akseptere og leve opp til, og så etablere en livsstil som svarer til dette bildet.

Den største opplevelsen, det flotteste bildet i albumet og den største utfordringen i livet har vært å bli mor. Der er en stor takknemlighet for denne opplevelsen, dette bildet og identiteten min er sterkt knyttet til denne rollen.

Min lille familie, som etter hvert har vokst seg stor, fyller livet mitt med glede.

Når jeg blar i albumet, så er der mange bilder også fra mitt jobbeliv. Arbeidet har vært sentralt i livet mitt. Her har jeg bygget opp kompetanse og erfaringer. Har fått utfordringer som jeg har strukket meg etter og mestret. Arbeidet jeg har hatt som yrkesaktiv, følger meg inn i min tredje alder. Jeg er fortsatt interessert i saker som berører fagfeltet mitt. Den ergoterapeuten og pedagogen jeg engang var er fortsatt en del av meg.

Gjennom jobb settes vi pris på i samfunnet og vennekretsen. Når vi treffer nye mennesker, er ofte vår første replikk: Hei, hva jobber du med? Jeg øver meg på å si: Jeg er pensjonist. Frem til nå har jeg vært veldig rask til å legge til: men jeg jobber fortsatt som timelærer altså!

Når jeg tenker etter så gir det seg sikkert av seg selv. De ser en eldre dame, med rynker og grått hår, da blir jeg ikke spurt, hva jobber du med!

Min utfordring blir; hvordan skal jeg presentere meg med stolthet, uten å knytte det til jobb?

Kanskje finner jeg svaret hos andre, hvordan de gjør det? Jeg har noe å lære. Jeg kan bli bedre. Øve meg på å finne måter å stille gode spørsmål på.

Å treffe nye mennesker og finne ut hva som er viktigst for dem. Hva er deres interesser? Hva er viktigst for dem? Mange fyller sin tredje alder og

sin identitet knyttet til å være besteforeldre. Det er kanskje den aller viktigste rollen vi har. Å gi barna oppmerksomhet, omsorg og respekt. Sissel Gran kaller den eldre generasjon for velferdsstatens uoffisielle støttespillere. Hun skriver også at i Norge ligger besteforeldre på Europa-toppen i pass av barnebarn.

Jeg, som ikke har barnebarn, bruker tid til frivillighetsarbeid og så prøver jeg å bry meg og passe på menneskene rundt meg. Jeg er en del av velferdsstatens støtteapparat jeg også. For meg har dette noe med meningen med tilværelsen, ved siden av å gjøre gode ting for meg selv, vil jeg også være til nytte i samfunnet. Så lenge jeg orker og kan. Jeg vil ikke bli usynlig. Jeg vil være synlig og ha det godt.

Jeg ønsker ikke å lukke min livsfortelling. Jeg vil være sammen med familie og venner, drive med aktiviteter som gir meg mening. Jeg vil kjenne gleden av å være ute i naturen og hvile øynene mot horisontene. Jeg vil legge nye bilder til albumet mitt.

Jeg vet ikke hva som ligger foran meg i dagene og årene som kommer, men bruker Benny Anderssons ord på mine tanker;

Bit livet i låret

Finn fremtiden frem

Ut med planer og visdomsord

For i dag skal der søren meg leves!

Takk til Mari Anne og Kari for innspill og gode tanker.

Ref:

Sissel Gran: Inni er vi alltid unge, Aschehoug 2020

Arild Nyquist: Jeg er, 1937 – 2004

Benny Andersson: Personlige papirer – 2018

Tor Åge Bringsvær: Mens jeg har dere her eller om det å bli gammel, Cappelen Damm 2019

Gitte Dæhlin: Flokk 2011. Skulturstopp Gudbrandsdalen, Sør Fron

Berit Tveit var med å etablere Mortepumpen i 1977, og var medredaktør frem til 1979 da hun flyttet til Oslo.

Frivillige kan hjelpe hvis du skal planlegge ombygging av boligen din på grunn av helsen

Tekst: Randi Skumsnes, stipendiat ved Helsehuset Stavanger

Med alderen kan du bli dårlig til beins eller helsen kan svikte på annet vis. Da får du gjerne problemer med trappene hjemme, vanskeligheter med å komme over terskler og gjennom smale dører, eller å klare deg selv på et litt kronglete bad. Derfor er det lurt å planlegge for alderdommen og tenke gjennom hva som kan gjøres for å være forberedt. Et alternativ er å flytte til en mer lettstelt leilighet. Mange er imidlertid sterkt knyttet til den boligen og stedet de bor, og ønsker å bli værende i det hjemmet man har. Da er det fornuftig å gjøre tilpasninger for at boligen skal være så god som mulig gjennom alderdommen.

Frivillige kan gi god hjelp i planlegging av boligendringer.

Dersom du blir dårlig til beins eller plaget med svimmelhet, kan det bli utrygt med badekar på badet.

Du kan få råd av ergoterapeut i kommunen om hvilke endringer som kan være nyttige for at boligen skal bli mer tilgjengelig. Dersom helsen allerede er svekket, kan hjelpemidler fra NAV Hjelpemiddelsentralen være en god løsning. I andre tilfeller er det en ombygging som skal til. Det kan også være en kombinasjon av hjelpemidler og ombygging. Hjelpemidler kan lånes gratis ved behov, mens ombygging må boligeieren betale selv.

Noen boligendringer kan være kostbare, for eksempel ombygging av badet eller å flytte bad og soverom til første etasje. Har du allerede helseproblemer eller nedsatt funksjon, er det mulig å søke økonomisk tilskudd fra Boligkontoret i kommunen til ombyggingen. Ved søknaden må man legge ved informasjon om inntekt og gjeld eller formue, for å kunne vurdere hvor stort det økonomiske behovet er. Boligkontoret krever i tillegg en vurdering av hva som skal bygges om og hvorfor – og dette vil ergoterapeuten hjelpe med. For å behandle søknaden trenger Boligkontoret også pristilbud fra to ulike profesjonelle byggefirma på arbeidet som skal gjøres. Kommunen kan ikke bistå med å ta kontakt med byggefirma eller innhenting av priser. Svært mange klarer dette selv, eller har familie som kan hjelpe. Men i noen tilfeller er dette vanskelig, og man har heller ikke noen rundt seg som kan gjøre det. Derfor prøver Stavanger kommune og Stavangers frivilligsentraler nå ut et nytt tilbud, der frivillige

kan bistå i prosessen med å innhente tilbud og holde kontakten med byggefirmaet.

De frivillige som har meldt seg til dette arbeidet, har fått opplæring i hva det vil si å være frivillig, hva boligendringer kan bety for de som trenger det, og hvorfor deres bidrag trengs i slike saker. Det er også avklart hvor grensen går for hva de frivillige kan hjelpe med. Alle frivillige har gitt et taushetsløfte. Det vil si at de ikke deler informasjon videre med andre som ikke er del av ombyggingen av boligen.

Oppstarten av dette samarbeidet ble litt utsatt på grunn av koronautbruddet, men i løpet av sommeren har det kommet i gang. Hver sak begynner med et første møte mellom den som trenger hjelp, frivillige, frivilligkoordinator og ergoterapeut. I dette møtet blir de enige om hva som skal gjøres videre og fordeler arbeidsoppgaver. Både den som trenger hjelp og de frivillige kan når som helst trekke seg fra prosessen hvis de ønsker det.

Dersom erfaringene fra dette arbeidet blir gode, og det viser seg å være til nytte for innbyggerne som trenger slik hjelp, ønsker vi at dette samarbeidet med frivillige blir et varig tilbud.

Hvem er tilbudet for?

Tilbudet er for deg som av helsemessige grunner vil gjøre endringer i boligen din, men ikke har anledning til å kontakte byggefirma for å få pristilbud, og heller ikke har noen rundt deg som kan hjelpe deg i gang med prosessen.

Hvor tar du kontakt dersom du vurderer å gjøre endringer i boligen din?

Ta kontakt med helse- og velferdskontoret du hører til, så vil de henvise deg til en ergoterapeut. Dersom det blir aktuelt med en ombygging, og det er behov for hjelp fra frivillige, tar ergoterapeuten kontakt med Frivilligsentralen som finner frivillige som kan hjelpe til.

Spørsmål om prosjektet kan rettes til ergoterapeut **Anne Helene Øyerhamn tlf. 902 09 139** eller frivilligkoordinator **Line Møllerop, tlf. 906 18 306.**

Singeren min og jeg

Tekst: : Solveig Helland, solveig.helland@gmail.com

Jeg ser Symesterskapet på TV, både den engelske og norske versjonen. Innimellom snøfter jeg og sier at det der var slettes ikke pent. Rett og slett stygt, brummer jeg om et sydd plagg som jeg mener jeg godt kan uttale meg om. Jeg kan nemlig også sy.

Min mor gikk i sylære som ung. Hun sydde så godt som alle mine klær da jeg var liten, og av henne lærte jeg alt det jeg kan. Jeg begynte i det små, sydde dokkeklær til Anne-dokka mi, bukser, kjoler og jakker av tøyrester etter plagg mor hadde sydd.

Senere lærte jeg å sette inn glidelåser, lage knapphull, sy biser, lage hemper ved å klippe skrått – sy smale remser og vende dem, lage løkker som passet til knappene og sy dem fast. Jeg sydde på mors gamle Singer, men skaffet meg senere en flunkende ny og flott maskin med pedal jeg kunne tråkke på. Brrrrrumm.

Som ung sydde jeg bukser med sleng, bukser med sydd press og bukser med oppbrett. Med og uten lommer. Jeg sydde kjoler og skjørt og til og med en bikini til venninnen min. Og jeg sydde min aller første buksedress da jeg fikk jobb der det ikke var lov å gå med bukser, men man kunne til nød akseptere buksedress. Pen buksedress. Jeg sydde den i lysegul crimplene. Slåtte knapper med tilhørende hemper på bærestykket. Wow.

Jeg sluttet å sy da det ikke svarte seg lenger. Klær ble nesten like billige å kjøpe som å sy dem selv, og da den elektriske symaskinen min en vakker dag begynte å brenne ... ja, brenne! Jeg hadde nettopp sydd og forlot maskinen noen minutter da den plutselig begynte å sy av seg selv, helt på egen hånd ... og så sa det puff. Så brant den. Med flamme. Jeg tok det som et tegn på at nå var det nok og kastet den i bosset uten påfølgende sorg.

For en del år siden arvet jeg en gammel Singer symaskin etter en tante som døde, prikken lik min mors, bortsett fra at denne var skinnende blank med flotte gullbokstaver. Den så nesten ubrukt ut, og det var den da også. Tanten har aldri sydd, kunne ikke sy, men hadde fått maskinen i bryllupsgave. Jeg har brukt den nå og da til å reparere en søm som har revnet, eller noe tilsva-

rende. Aldri større jobb enn det. Men en symaskin er kjekk å ha. Jeg har faktisk en til, den tilhørte min bestemor og er fra 1800-tallet en gang. Men den virker ikke lenger. Det gjør tanten sin.

Så finner jeg plutselig på at det kunne være greit å skifte trekk på et par sofaputer på hytta. Jeg har noe tøy liggende i en skuff – det har ligget der årevis, alt for godt til å kastes.

Tja, hvorfor ikke, tenker jeg. Jeg kan jo sy. Og hvor vanskelig kan det være? Fire sømmer. Kanskje burde jeg ha glidelås i den ene siden, slik at trekket kan tas av og vaskes?

Jeg dukker ned i syskuffa mi, en for øvrig svært sjelden aktivitet, og finner en passe lang, i fjern fortid avsprettet glidelås. Den ligger sammen med alle de avsprettete knappene fra femtitallet og den gang, i en gulbrun honning-blikkboks med gjenstridig lokk. Alltid kjekt å ha rundt 30-40 gamle knapper liggende, vet jo aldri når en kan få bruk for dem. Og så finner jeg en tidligere velbrukt glidelås til den andre puta. Litt for kort, men vannari, det går sikkert bra. Jeg kan jo sy.

Jeg setter symaskinen ut på terrassebordet i juni-finaveret og klipper og styrer. Er ikke så nøye. Tråkling? Neeii, ikke for et par skarve puter. Knappenåler? No-no, knappenåler er for amatører.

Jeg rigger meg til, sveiver og hakker i vei – klakklakklakklakk. Huffda, der ble det visst en knekk ... nei jeg gidder ikke sprette det opp igjen. Ingen som ser. Og så er det glidelåsen. Den hvite. Puta er blå, tråden svart. Jaja, pytt pytt, ingen som ser.

Etter hvert som jobben skrider fram, dukker det opp fjerne minner inni hodet mitt, der jeg hører mor sier «nei, jentåmi, den der må du ta om igjen» og «her e det feil, du må spretta opp».

Jeg hatet det. Ville ikke sprette opp, ville ikke rette på feil. Jukse litt her og jukse litt der var mer min stil. Om det ble skeivt, om glidelåsen viste mer av seg enn den burde. Pytt pyttsan, det går seg til.

Og så sitter jeg her da med disse hersens putene og putetrekkene. Da glidelåsen omsider er (noenlunde) på plass, er åpningen for liten til at jeg får inn puta, og da jeg i frustrasjon bruker makt, revner hele greia.

Putene med både nytt og gammelt trekk ble stedt til hvile oppå et forsinket sankthansbål der de brant lystelig. Og jeg kommer ikke til å snøfte en eneste gang i neste sesong av Symesterskapet.

Stavanger før i tiå – Lagårsveien før i tiå

Tekst: Paul Skavland

Minnes en herlig oppvekst på 50 tallet på Lagårsveien og område rundt. Området for oss **Ungane i gada startet** fra Boga lampebutikk på hjørnet av Kirkegårdsveien og Lagårsveien nordover, og sluttet sørover ved Rogaland Politikammer. Rogaland Politikammer lå der Vålandsgada møtte Lagårsveien. Nedover sluttet området ved jernbaneskinnene, og oppover var Musegaten vårt stoppested.

Innen dette rektangulære området hadde vi alt. Dette gjelder både voksne og oss **Ungane**. Når det gjelder de voksne tenker jeg på butikker og diverse arbeidsplasser. Når det gjelder arbeidsplasser tenker jeg på Grude Konfeksjonsbutikk (lå der Politikammeret ligger nå) og Uldal Handelskole som lå på samme plassen. Jeg husker flere foreldre som arbeidet på disse plassene. Når det gjelder butikker får jeg starte med kolonialbutikkene som det var tre av i området vårt. I begynnelsen av området lå den første som het Lagard Kolonial, Lagardsveien nr. 7, rett over Grude Konfeksjon. Så var det Stabburet på hjørnet av Lagårsveien og Biskop Reinarts gate, og til slutt var det frøken Bøe på hjørnet av Biskop Reinartsgate og Thisabakken. Området startet med to fruktbutikker, Øglend Frukt og Tobakk på hjørnet mot Kirkegården og Asheim Frukt og Tobakk på andre siden av gaten. På 50 tallet var det ikke så lett å få tak i frukt som det er nå, men heldigvis var der hager der vi kunne gå på **nøst**. Det var spesielt to favoritthager, den ene rett over fengselet kalt Kvalsund-hagen, og den andre der Skatt Vest ligger nå, Kvernelandhagen. Mangt ett eple og pære **nøstet** vi der. Lenger sydover på Lagårsveien fra det nordre startpunktet lå butikken, (før trappen opp til Musegaten) der de hadde en fantastisk iskrem. Jeg er ikke sikker, men jeg tror den het Romsøe Iskrem. Vi hadde to frisørsalonger der vi ble sendt for og klippe oss. Den ene husker jeg ikke navnet på, lå rett etter trappene opp til Musegaten. Den andre het Hesje Frisør og lå rett over slakter Ladsstein, på hjørnet av en liten bakke som gikk ned til jernbaneskinnene rett før Kvalsundeieiendommen. Det var denne som far alltid

Dette er det nordlige krysset hvor territoriet vårt startet. Hjørne av Kirkegårdsveien og Lagårsveien. Bildet viser da bygget til Boga Lamper ble revet.

sendte meg og broder Magne til når vi skulle klippes. Når det gjelder slaktere var der to vi alltid brukte på området. Den ene var slakter Ladstein på siden av fengselet, og den andre var slakter Eltervåg i Musegaten. Husker jeg måtte av til hente ting etter skoletid i disse butikkene, slakterbutikken og melkebutikken. Melkebutikker var det dårligere med, der var kun en i vårt område og den lå i Musegaten ved siden av slakter Eltervåg. Butikkene eksisterer i dag med Bingo i melkebutikken og spill i slakterbutikken (minnes disse hver gang jeg kjører forbi).

Retten før slakter Ladstein lå skraphandler Sandgren og han minnes jeg med stor glede. Det er ikke få meter med sinkrenner og en enorm mengde med tomflasker vi fikk solgt der. Jeg kan ikke huske om pengene ble brukt til ei badla med sigarettpapir, men jeg vet jeg startet tidlig å røyke. Videre utover der brannstasjo-

Her er den sydlige delen av territoriet vårt. Her holdt Rogalend Politikammer til, Dette er krysset der Vålandsgaten traff Lagårsveien.

nen ender i dag lå Bryne Bilopphugging. Der husker jeg at det var alltid en mengde med bilvrak, der vi alltid lette etter noe vi kunne selge hos skraphandler Sandgren. Der Statens hus ligger nå, lå en av tumleplassene våre. Der lå Tappen som vi kalte den, en bensinstasjon der mangt en vaskan og jakten på en klem av alle de flotte jentene som fantes i området vårt. Vi hadde to bakerier i området, den ene var Grensen Dampbakeri på hjørnet av Thisabakken og Musegaten. Den andre var Våland Dampbakeri i Musegaten. Hvem kan glemme kakesmuleposene vi kjøpte der for en billig penge.

Alt dette var lenge før PC'er, Ipader og mobiltelefoner, men vi hadde en strålende oppvekst, og der var aldri problemer hva vi skulle finne på. Vi hadde Marka i Christian Jacobsen gate til fotballspill - murene der KNA hotellet står i dag (det var bare murene som sto på 50 tallet) og en mengde andre aktiviteter som fengget oss etter skoletid.

Jeg får avslutte med en sang vi sang av hjertens lyst da **Ongane i gadå** hadde en stor mimrefest i 2004 på KNA hotellet, der vi lekte for 50 år siden.

Melodi - Det er slynt å kjøre buss

Her e me fra Lagårsveien kan kje tru det e sant

Me ska mimra litt om tiå som forsvant

Årå gjekk me e blitt eldre men ka donderen gjør det

*Adle **ongane i gada**, det e me*

Ta en kikk rundt bordet her og du skal merka adle di som sto samen i ei gilde barndomstid.

Nedpå Markå eller Bygget hendte mangt ein fantastrek gutt og jenta i en herlig lek.

*Å-å for ei skjønnne tid. Ingen hadde det som vi
Når Pøllisen og Dresen la i vei sa Einikken og Kissaen
aldri nei.*

*Itte krigen lå nasjonen ganske loslitt og litt grå, men
de voksne sa*

Me ska nok opp å stå

*Me fekk tyggis, me fekk frukt, ja til og loff med sirup
på. Gudlarina for en himmel blå.*

*Nedpå kaien va me ofta, turen var ikke særlig lang,
bådar kom og bådar gjekk mens me sprang.*

*Me så folk fra fjerne strøk som snakke løye te oss
små, me stal kobra, det var godt og tygga på.*

Ref

Å-å for ei skjønnne tid. Ingen hadde det som vi.

*Når Ester, Gerd og Solveig for avsted, va sokkaseg og
dokka alltid med.*

*Det var den gang adle morar helst va hemma, stelte
te. Alt mens farane fekk kobla av i fred.*

*Ingen PC eller TV fekk ta fritid fra oss, me var skapte
te å springa og te å sloss.*

*Ofte møttes me på **Tappen**, men når snøen dalte ned,
va det ingen flere ungar der a se.*

*Opp i Thisabakken bar det avsted, lykken var et
akebrett eller bare buksebaken rett og slett.*

Ref

Å-å, for ei herlig tid, ingen hadde det som vi.

*Gode minner, Gada den va vår og samen fekk me
mange rike år.*

Nå e jentene blitt damer, någen kåner til og med.

Det er herligt koss me adle vokste te.

Minneboka kan me bla i, der var spenning, der var fart.

Kver og en har någe viktigt de sko ha sagt.

Me e skapte te å kunna snu oss om.

Takk for adle gode stunder der i barndomsriket vårt.

Nå e alt det mesta kun en saga blott.

Ref

Å-å for ei herlig ti, ingen hadde det som vi. Me prise

*Gadå, livet gjekk sin gang,
så derfor denne takke-mimre-sang.*

Det er desverre mange som er falt bort etter denne herlige mimreaften vi hadde i 2004, men vi som fremdeles er **Ongane i Gada** og er oppe og går treffes annen hver torsdag hver måned på Emmas hus ved Breivatnet for å mimre om den herlige oppveksten vår på Lagårsveien.

Har du nedsatt syn eller hørsel?

Fortvil ikke. Johannes Læringscenter har et tilbud for deg med sansetap

Teks og foto: Stein Hugo Kjelby

Johannes Læringscenter holder til i Haugesundsgaten 27. Her treffer du fagfolk som ønsker å finne en god løsning på din utfordring. Læringscenteret drives av Stavanger kommune og disse tjenestene er et gratis tilbud til kommunens innbyggere

Målsettingen er at voksne innbyggere med sansetap skal:

- kun ha ett sted å henvende seg
- bli møtt av fagkonsulenter og rådgivere med spisskompetanse på fagfeltet
- oppleve bedre samhandling med det pedagogiske tilbudet på Johannes

Fagkonsulentene for syn og hørsel (se for øvrig annonse på side 43)

Linda Nesheim.

Når synet gir utfordringer:
Fagkonsulent Linda Nesheim har syn som sitt arbeidsfelt. Det er naturlig at synet svekkes med årene, eller at sykdom kan redusere

synet. Når vanlige briller ikke fungerer lenger og lesingen blir en utfordring, kan det være hjelp å få. På markedet er det flere hjelpemidler som en kan få prøve og finne ut av hva som passer best for den enkelte. Noe så enkelt som en lydbokavspiller, luper, lese-TV eller en talende klokke kan være til god hjelp.

Vi gir råd og hjelp hjemme, for det er jo der en oppholder seg flest timer av dagen. For at hverdagen kan bli bedre for den svaksynte, kan omlegging av vaner være nyttig. Kontraster mellom lyst og mørkt i hjemmet kan ha stor innflytelse på funksjonsevnen og at ting man bruker har sin faste plass, sier Linda Nesheim.

Når hørselen gir utfordringer:

Vi holder en lav terskel, sier fagkonsulent Elise Kristiansen som har hørsel som sitt fagområde. Når du for eksempel ikke hører telefonen ringe eller ikke oppfatter hva som blir sagt på TV, kan det være fint å få prøve ut hjelpemidler. I samarbeid kan vi kartlegge utfordringene hjemme hos deg slik at vi finner en best mulig løsning. Linda og Elise er ergoterapeuter og formidler syns- og hørselshjelpemidler fra Hjelpemiddelsentralen.

Elise Kristiansen.

For at du skal få behandlet din henvendelse, må du selv gjøre følgende:

Dersom du ikke har vært utredet av en spesialist, ta kontakt med din fastlege for henvisning til øre/nese/hals-spesialist eller øyenlege før du kontakter senteret.

Du, spesialisten eller en annen kan fylle ut henvisningsskjemaet «Henvendelse fagkonsulent» som du finner på hjemmesiden www.johannes.no

Ta med dokumenter fra spesialisten eller andre, som du tror kan være av betydning og gir oss nødvendige opplysninger om deg.

Åpningstider mandag til fredag kl. 08.30-14.30. Fagkonsulentene er lettest å treffe på telefon fra kl. 08.30-09.30.

Rådgivningskontoret for hørselshemmede og deres nettverk (se for øvrig annonse på side 43)

I tillegg opprettet Stavanger kommune i 2004 en Rådgivningstjeneste for hørselshemmede og deres nettverk. I dette tilbudet arbeider det to audiopedagoger som driver veiledning for tunghørte, døve og døvblinde og deres nettverk. Brith Svendsen Mjølåsnes og Ellen Hamran Dalland holder også til på Johannes Læringscenter. For å nå flest mulig, driver de også en oppsøkende virksomhet. De har faste møtepunkt rundt i kommunen.

Brith treffes tirsdager på formiddagstreff i Døvekirken eller etter avtale på Johannes læringscenter.

*Brith Svendsen
Mjølåsnes.*

Ellen Hamran Dalland.

Nytt i høst er at Ellen kan treffes på innbyggertorgene på Judaberg og i Vikevåg en gang i måneden.

Rådgivningskontoret er et åpent tilbud der en kan få svar på sine spørsmål som gjelder nedsatt hørsel og veiledning i bruk og stell av høreapparater. I tillegg kan du få informasjon om tilbud og rettigheter, hjelp med brev, søknader og utfylling av skjema blant annet.

Det er ikke behov for henvisning fra lege.

Ikke nøl med å kontakte oss oppfordrer de to audiopedagogene.

Hvert nummer av Mortepumpen fremover vil inneholde én av historiene i Rolf Schreiner sin bok «Der e merr mydlå himmel og jord enn de fleste andre steder» med undertittel «Rariteter fra ein løyen verden». Teksten er på stavangersk – fra Rolf sitt ståsted i oppveksten, og det vil si Våland (nest beste vestkant).

Boken er til salgs i bokhandelen.

Vold & Wold

Det va ein gang ein mann så hette Nils Vold – han blei født 3. februar 1931 og vokste opp i Østre bydel i Stavanger. Då han va 18 år, prøvde han seg i «the noble art of self defence» – altså boksing. Foreldrene va heilt imod at han sko begynna med ein idrett så dreie seg om å slå hjernecellene ud av kvarandre, men Nils holdt det gåande i fira-fem år, og itte kvart blei han både norsk og nordisk juniormester i boksing. Men han mista lysten itte kvart og la hanskene på hyllå, så det hette.

Så gjekk der någen år – før Nils i 1958 fekk ein telefon fra Norges Bokseforbund. Landslaget sko på tur te Polen, også lurte de på om Nils ville bli med te Warszawa og ta ein av kampane mod polakkane. Nils hadde holdt seg i form – han hadde slengt ud någen uppercutter på trening jevnt og trutt – så han sa ja. Det sko han angra på.

Nils gjekk inn i ringen, og der sto herr Rozcikovski – ein to meter høge okse og ein av Polens aller beste boksare. Publikum må ha sett tidlig ka så kom te å skje. Nils va såkalt lett mellomveker og hadde lagt opp fira år tidligare. Rozcikovski va to

klasser tyngre, på full fart oppøve i karrieren og va kjent for å ha ein særdeles hissige høyre hook.

Nils va den fysste så fekk inn et slag, men det va òg alt han fekk gjort i den kampen. Polakken slo tebage – så hardt at Nils føyg bagøve. Han lå på knenå på kanvasen og ønskte seg intenst tebage te barndommens Midjord, så han valgte å ikkje reisa seg merr. Sikkert lurt.

For Nils hadde ein aen hobby – eller merr ein lidenskab – i baghånd. Det va den 16. april 1948 at livet sko ta ein heilt ny og spesielle vending for Nils Vold. Då sko bydelslaget Odin spela fodbalkamp mod Vidar B på Midjord, men dommaren møtte ikkje opp. Nils sko egentlig spela for Odin, men han meldte seg frivillig te å dømme kampen. Fløyta fekk han låna av vaktmester Berge på Midjord Stadion, og dermed va Norges lengste dommarkarriere i gang. Jobben Nils hadde – på Vestlandske Gummivarefabrikk og itte kvart i Stavanger kommune – blei bare ein dyd av nødvendighed. Dømning va livet!

Nils Vold dømde øve 7700 fodbalkampar i ein periode på øve 60 år – siste gang va han 78 år.

Då han prøvde å komma i Guinness Rekordbok, krevde de at han hadde to vitneunderskrifter fra kvar kamp. Ja, da! Det hjalp ikkje at Nils hadde notert datoer, lag og resultat i samtlige kampar. Surt. 7700 kampar e det sama som kontinuerlig dømning i ett og et halvt år.

Eg va med i cirka 20 av kampane så Nils dømde – då DH-Trim elegant gjekk fra 5. te 1. divisjon i bedriftsserien på 1980-talet, og Jostein Soland va ein racer og ein evig trussel langs sidelinjen. Løgnaste kampen me spelte va på grusbanen udfor Hetlandshallen mod Aducerverket 2 – eg klarte då å laga to mål før det va gått ett minutt av kampen. Då vurderte eg òg å ringa Guinness. Då Nils blåste av kampen, sto det 15 – 0.

Legende og fodbolldommar Nils Vold døde 13. september 2012. Dommarfløytå han lånte på Midjord, beholdt han livet ud.

Sigurd Wold blei født 1. november 1932. Han spelte fotball for Trygg Hetland, men gjekk øve te Viking i 1955. Sesongen itte på fekk han 13 kampar på Viking sitt A-lag, og han lagde ett mål. Itte kvart blei Sigurd seriemester med Viking i 1958 og cupmester i 1959. Han va ein terrier på banen – solid innstas blei belønt med ein B-landskamp i 1960. Itte 11 sesonger på A-laget fekk han te slutt 263 kampar for Viking.

Då far min va speaker på Viking sine kampar på 1970-talet, va me ein faste gjeng så sto rett udfor dørå te speaker Schreiner og teknisk rådgiver Bjørnsen. Eg sto der for å luga vekk de så ville inn te speaker for å etterlysa kamerater (dette va før mobilen), Einar Haukaas representerte NRK Lokalen, også va det diverse pensjonerte Vikingspelare – som Leif Nicolaysen og Sigurd Wold.

Ein gang tog me for oss den halvsirkelen så e krita opp på udsiå av 16-meteren, rett foran mål. Me visste ka 16-meteren sto for – innfor den vil et frispark bli straffe – men någen av oss lurte sterkt på ka så va poenget med den halvsirkelen. Me hadde jo ekte fotballspelare blant oss, så då va det bare å sjekka fakta med ekspertisen.

«Sigurd – ka gjørr den der halvsirkelen udfor 16-meteren?»

«Nei, eg vett ikkje – men han har vært der så lenge eg har spelt!»

Då Sigurd Wold døde 25. oktober 2000, sto det i nekrologen i Aftenbladet: *Stavangers fotballelskende publikum husker fremdeles godt den joviale og fottrappe terrieren på venstre half-plassen, med nr. 7 på ryggen. Og dette 7-tallet fulgte Sigurd gjennom hele hans fotballkarriere på A-laget. Han var blant de første som møtte opp i garderoben foran kampene for å sikre seg trøye nr. 7. Stakkars den som bare for moro skyld prøvde å ta fatt i den drakten.*

Helledussen, Aftenbladet. Dette va flaut! Heile byen vett at på Viking den gang har venstre half nr. 6 på ryggen, og ikkje 7! Backene har 2 og 3 (Jan Ørke og Leif Nicolaysen) – halfene har 4, 5 og 6 (Kåre Bjørnsen, Edgar Falch og Sigurd Wold). Så komme høyre ving (Rolf Bjørnsen) så har drakt nr. 7. Sånn e det bare – merr e der ikkje å sei om den sagen.

Det va i 1959 Sigurd og Viking blei cupmestere itte å ha slått Sandefjord på Ullevaal 2 – 1 itte ekstromganger. Någen måneder før, i cupens 2. runde, spelte Viking mod Vard på Stavanger Stadion. Vikings venstre half gjorde ein stygge tackling, og dommaren måtte gje spelaren advarsel – det vil sei skriva navnet ner på ein liden blokk. (Dette va lenge før me fekk gule kort.) Vikingspelaren luska bort te dommaren og fekk spørsmålet:

«Navn og nummer?»

«Hæ?»

«Navn og nummer, takk!»

«Nils – eg e bror din.»

«Navn og nummer!»

Syge banan, så forbanna han blei. Gjørnå sa-menbitte tenner sa spelaren: «Eg hette Sigurd Wold og eg e spelar nummer 6 på Viking.»

Nils Vold fortalte seinare at det tog flerne uger før Sigurd snakke med han igjen. Men koffer brødrene Nils og Sigurd skreiv ittenavnet forskjellig med henholdsvis V og W, har eg aldri blitt fortalt.

INFORMASJONSSIDER

Innenfor de neste sidene har vi samlet det meste av nyttig informasjon og annonser.

*Redaksjonen minner om at alle frivillige lag og organisasjoner, foreninger og menigheter får annonsere **gratis** i Morte pumpen.*

Er du vår nye instruktør?

Vi trenger nye frivillige instruktører til våre «Sterk og Stødig» treningsgrupper i Stavanger.

Sterk og Stødig er treningsgrupper for eldre med begynnende ustøhet med fokus på styrke- og balansetrening. Treningene foregår ukentlig x 1 og varer en time. Alle instruktørene er frivillige, og man bestemmer selv hvor ofte man ønsker å ha trening.

For å bli sertifisert instruktør må du delta på et tre dagers instruktørkurs drevet av fysioterapeuter i Stavanger kommune. Som instruktør vil du bli fulgt opp av fysioterapeutene og du vil bli en del av det hyggelige instruktørfellesskapet. Vi har blant annet jevnlig instruktørsamlinger med faglig og sosialt påfyll.

Dersom dette høres interessant ut, ta gjerne kontakt for en uforpliktende samtale.

Med vennlig hilsen

Esben Eliassen: 97744638/ esben.eliasen@stavanger.kommune.no

Ragnhild Fiskå: 41436690/ ragnhild.fiska@stavanger.kommune.no

Visste du at vi har en frivilligsentral i hver kommunedel i Stavanger? Ta kontakt med din nærmeste sentral for å få mer informasjon om frivillig aktivitet i ditt nærmiljø, eller sjekk ut <https://stavangers.frivilligsentraler.no/>

Du er også hjertelig velkommen til å ta kontakt med oss dersom du savner noen aktiviteter i din kommunedel. Vi ser frem til å høre fra deg!

Eiganes frivilligsentral: Siri Linn T. Bjørnevaag, mobil: 90508526

Finnøy frivilligsentral: Ragnhild Valand, mobil: 99398595

Hillevåg frivilligsentral: Eileen Myrbakk Olsen, mobil: 97152969

Hinna Frivilligsentral: Rune Hovland, mobil: 91842657

Hundvåg frivilligsentral: Ann Therese Madland, mobil: 99290718

Madla og Kvernevik frivilligsentral: Line Møllerop, mobil: 90618306

Rennesøy frivilligsentral: Bjørg Vestbø, mobil: 40292381

Storhaug frivilligsentral: Hege Benedicte Blom Stene, mobil: 90713992

Tasta frivilligsentral: Eva Marie Gärtner – kontaktinfo. kommer.

Formiddagstreffene i Stokka kirke høsten 2020

Onsdag 9. september:

Ole Lilleheien: Åpne dører

Onsdag 14. oktober:

Kari Nævre Ree og Øyvind Lutro:

EPLER – ikon, myte, mat og song

Onsdag 11. november:

Solveig Braut Tjelle: Velsignelser

Formiddagstreffene begynner klokka 1100. Det er alltid god mat og utlodning

Fredag 27. november blir det også

Adventsfest klokka 1800 i Stokka kirke

Program:

Tor Egil Fjelde: Livet på Gann – Andakt

God mat – Underholdning – Utlodning

Formiddagstreffet i Madlamark menighet Høsten 2020 kl. 11.00 i menighetssalen

**NB! Med forbehold om at treffene kan gjennomføres iht. gjeldende smittevernsregler.
Det kan også bli forandringer i programmet.**

7. Oktober	Programpost ikke bekreftet enda.
21. Oktober	Sigurd Aartun: Motstandskampen i skolene 1940-1942. Opplesning v/Liv Ekeland. Andakt
4. November	Harald Figve: Barndom i østre bydel/Varmen. Andakt Ingjerd Mestad: utfordringer ved osteoporose i dag.
18. November	Margunn Pettersen: Kystpilgrimsleden. Utlodning. Andakt
2. Desember	Hannes Lekestue: Juletablå. Adventsbetraktninger v/Turid prest.
6. Januar 2021	Juletreff: Festtaler: Berit Espeset. Musikk v/Jostein Byrkjedal. Opplesning v/Svanhild Hagen.

UNIKE TURER MED INGVAR'S REISER

INGVAR'S REISER AS er et reiseselskap fra Randaberg med over over 20 års erfaring, og tilbyr en rekke tjenester innen bussturer og bussreiser i Rogaland, Norge og i Europa. Dette er alt i fra lag og organisasjonsturer inn- og utland, dagsturer i nærområdet med våre bekvemme turbusser. Vi skreddersyr turer for organisasjoner og lag. Våre turer er gjennomført med erfarne sjåførere. Hyggelig reiseleder er alltid med på bussreisene våre.

Fly- og bussreiser til Transilvania / Romania er vår absolutte spesialitet. I dette fine landet har vi bygget eget feriesenter, magisk beliggende i midten av Transilvania en liten bygd, men i strategisk nærhet til alle de store severdighetene som dette fine landet tilbyr.

Vi arrangerer mange koselige dagsturer i nærområdet, og flerdagsturer i Norge. Vi, Silje og Ingvar Landa setter samhold og trivsel i høysetet. Turene er personlige, familiære og inkluderende. De skiller seg ut fra andre sine pga. personlig preg og nærhet, så man kan si at en føler seg i en storfamilie, hvor alle blir sett og verdsatt. Felleskap er målet vårt som gjenspeiler seg i vårt motto: **Aldri ensom med oss!**

- DAGSTURER
- PÅMELDINGSTURER
- NORGESTURER
- EUROPATURER
- TRANSILVANIA TURER
- SKREDDERSYDDE TURER
- TURER FOR PENSJONISTFORENINGER

Turer du husker lenge! - Aldri ensom med oss!!

Velg mellom dagsturer og lengre turer!

- Dagstur til Hjelmeland 01.10.20
- 3 dagers Sørlands høsttur med konsert 23.-25.10.20
- Førjulstur til Sirdal Høyfjellshotell med konsert 09.-11.12.20
- 3 dagers tur til Farsund med konsert av Good Old Days Band 15.-17.01.21

FLERE KJEKKE TURER UNDER PRODUKSJON

www.ingvarsreiser.no

INGVAR'S REISER

Tlf. 915 70 336
post@ingvarsreiser.no

Rådgivningskontoret for pensjonister

Tante Emmas Hus, Kongsgt. 43, Stavanger
(inngang fra parken)

Rådgivningen er et gratis tilbud til alle pensjonister.

Ta kontakt med oss dersom du har behov for råd eller hjelp i forbindelse med:

- arv/testament
- overføring av hus eller hytte til barn/barnebarn
- skatt og selvangivelse
- pensjon/trygd
- forsikring
- eller kanskje helt andre saker du grunner på

Våre medarbeidere har lang livserfaring og bred yrkeserfaring.

Alle våre rådgivere har taushetsplikt.

Ring og bestill time på tlf. 51 50 78 90. Du kan også legge inn en beskjed på vår telefonsvarer eller sende en e-post til radgivningskontoret@stavanger.kommune.no

Kontoret er betjent mandag-fredag kl. 10.00–12.00. Det er stengt i skolenes påske-, sommer- og juleferie.

Rosenberg Pensjonistforening

Rosenberg Pensjonistforening har sine møter i Rosenberg Idrettshall. Her disponerer vi kontorplass, møtelokale og treningslokale. Fotball, gymnastikk og apparattrening er populært. Vi møtes hver mandag og torsdag fra kl. 07.00 – 11.00. Treningen starter kl. 08.15. Det er også mulig å møte opp for en kopp kaffe, og drøs med

tidligere kolleger. Første torsdag i måneden, har vi medlemsmøte som begynner kl. 10.00. Her har vi som regel en innleder med populære/viktige emner. Pensjonistforeningen er åpen for pensjonister fra Rosenberg Verft, men tar også imot personer som tidligere har vært ansatt ved verftet, eller som på annen måte har spesiell tilknytning til bedriften. Har du lyst til å være med oss, kan du ta kontakt med oss mandag eller torsdag i Rosenberg Idrettshall mellom kl. 08.30 og 11.00, eller direkte til lederen Karl Børge Larsen, tlf. 452 69115.

Lyst å bli med som frivillig?
Du er en resurs for andre seniorer!
Du er med i et hyggelig fellesskap!
Ta kontakt med Brit hvis du ønsker å være med!
Tante Emmas Hus – for seniorer
Kongsgt. 43, tlf. 51507214
tanteEmmas.Hus@stavanger.kommune.no

Stavanger Sanitetsforening

Styreleder Ingrid Bergesen   Tlf. 48 14 17 02
Kontor, Madlaveien 13   Tlf. 51 52 67 88
Bo- og aktivitetssenter, Tjensvoll   Tlf. 51 87 01 10

Velkommen til:

Møter for medlemmer og andre interesserte siste mandag måneden kl. 19.00.

Morgenbading og publikumsbading i varmtvannsbasseng, trening i aktivitetspark, kafe mv. i bo- og aktivitetssenteret.

Utleie av selskapslokaler og kurs- og møtelokaler.

For mer info: ta kontakt pr. telefon eller sjekk vår nettside:

www.stavanger-sanitetsforening.no.

Vi er også på Facebook: Stavanger Sanitetsforening, frivillig organisasjon.

Vi vet at mange eldre sliter alene

Dessverre glemmer mange at livet kan bli bedre igjen

Ring oss hvis du sliter eller kjenner noen du vil hjelpe

TIPS 51 51 59 59

Hverdager 08:00 - 15:00

Kirkens SOS 22 40 00 40

- Vi er der alltid!

Stavanger DPS, AAT, 51 51 45 45/957 45 203
alle dager 09:00 - 21:00

Rådet for psykisk helse

HELSE STAVANGER
Stavanger universitetssykehus

**VELGÅ
LEV ENO**
selvmordsforebygging

Har du nedsatt syn eller hørsel?

Stavanger
kommune

Ta kontakt med fagkonsulentene for syn og hørsel

**Er du definert som svaksynt av øyelege?
Hjelper ikke høreapparatene dine deg tilstrekkelig?**

Vi kan:

- Utrede og kartlegge behov når syns- eller hørselstapet medfører problemer i dagliglivet
- Foreta utprøving og formidling av syns- og hørselshjelpemidler
- Gi deg råd og veiledning vedrørende ditt syn- eller hørselstap

For å benytte tjenesten må du:

- Være over 18 år
- Være bosatt i Stavanger kommune
- Være definert som svaksynt av øyelege
- Ha fått diagnostisert nedsatt hørsel hos en øre nese hals-spesialist

Fagkonsulentene holder til på Johannes Læringscenter i Haugesundsgata 27. Tjenesten er gratis.

Ta kontakt:

Syn: Tlf. 51 50 81 07 eller 95 87 72 58(sms)
Hørsel: Tlf. 51 50 76 33 eller 98 82 62 45(sms)
Mail: sansetap@johannesls.no
www.johannes.no

Rådgivningskontor for hørselshemmede og deres nettverk

Stavanger
kommune

**Spørsmål som gjelder nedsatt hørsel.
Bruk og stell av høreapparater.
Informasjon om tilbud og rettigheter.
Hjelp med brev, søknader og skjema o.a.**

Stavanger kommune har Rådgivningskontor for hørselshemmede over 18 år og deres nettverk.
Tjenesten er gratis og gjelder for innbyggere i Stavanger og Randaberg.

Rådgiverne kan treffes på **Johannes læringscenter**, Haugesundsgata 27
– etter avtale tirsdag og torsdag.

Eller møt opp på:

Formiddagstreff i **Døvekirken** kl. 11.00-13.00: Hver tirsdag
Tante Emmas Hus Kl. 11.00-12.00: Første torsdag i måneden
Skipper Worse Ledaal Kl. 11.00-12.00: Andre torsdag i måneden
Judaberg innbyggertorg Kl. 09.30-11.30: Tredje torsdag i måneden
Vikevåg innbyggertorg Kl. 12.00-14.00: Tredje torsdag i måneden

Dersom du ikke har mulighet til å komme til oss, kan vi også avtale hjemmebesøk.
Rådgivningskontoret er stengt i skoleferier.

Rådgivere/audiopedagoger B्रith Svendsen Mjøl̄snes og Ellen Hamran Dalland
Telefon eller SMS 47 80 35 41
e-post: horsel@johannesls.no
Postadresse: Pb 8069 Forus, 4068 Stavanger
www.johannes.no Spesialavdeling Voksne (gult felt) - Meny

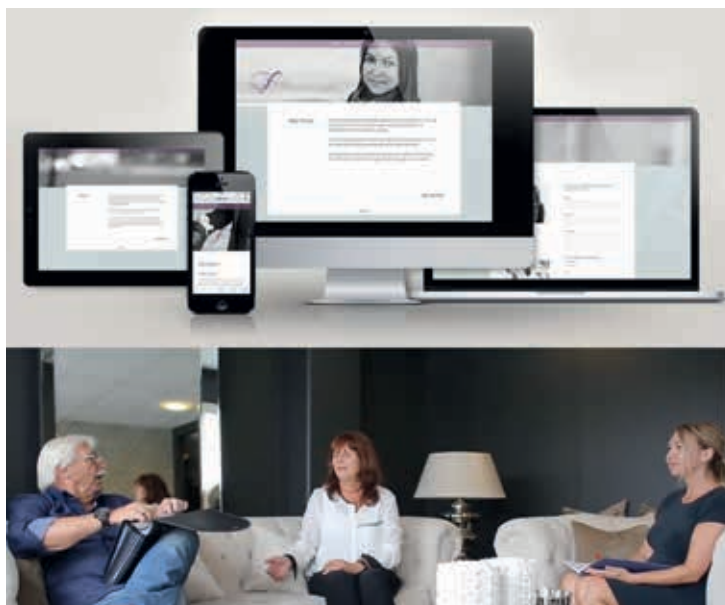

Finali er et konsulentbyrå som hjelper privatpersoner som har behov for bistand.

Finali tar blant annet på seg alle de praktiske oppgavene som oppstår når livet endrer seg.

Finali leverer også generelle tjenester som hjelper deg til dine hverdagsbehov. Dette kan f.eks. være å rydde opp i avtaler/faste utgifter, som forsikring etc. Opprydning/salg av bolig, eller andre ting som kan være utfordrende.

Ansatte i Finali har relevant og grundig utdanning, som gir kompetanse på alle områdene det jobbes med. Kunden får en fast kontaktperson. Møtene holdes hos kunden, Finali, eller etter eget ønske/behov.

GRATIS KONSULTASJONSTIME

+47 451 55 599

post@finali.no

LHL
Stavanger

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke - LHL Stavanger, Sola og Randaberg

Vi er en lokalforening med ca. 850 medlemmer og har som motto å gjøre livskvaliteten best mulig for våre medlemmer.

Vi har åpne møter den andre onsdagen i hver måned i Bekkefarets bydelshus kl. 19.00 med underholdning eller interessante temaer, kaffepause med rundstykker og avslutter med utlodning.

Vanntrim i oppvarmet basseng på Madlamark skole hver mandag kl. 20.00 - 22.00.
Kontaktperson Gry Tinnesand tlf. 90 77 93 66.

Turtrim med innlagt kaffi og drøsepause hver onsdag kl. 11.00, møtested Gamlingen. Kontaktperson Borghild Thorsen tlf. 51 58 02 31.

Dans 4 ganger årlig, danseaftnen til levende musikk på Skipper Worse, Ledaal.

Krakketrim hver tirsdag kl. 13.30 på Tasta Bydelshus. Kontaktperson: Aina Torgersen, tlf. 97 48 81 22.

I samarbeid med nærliggende lokallag, likemannstjeneste ved hjerte og lungeavdelingene på SUS, hver onsdag fra kl. 15.00 - 17.00.

Bingo og sosialt samvær i Bekkefarets Bydelshus siste mandagen i hver måned kl. 18.00 - 20.00.

Lørdagstreff i Rosenkrantzgt. 36. første lørdag i hver måned kl. 11.00 - 13.00.

Hobbyklubb for damer i Rosenkrantzgt. 36. første mandag i hver måned fra kl. 17.30.

Vi arrangerer også årlig 4 kjekke bussturer.

Vårt kontor er i Rosenkrantzgt. 36 og har åpent hver mandag og tirsdag mellom kl. 11.00 og 13.00. Tlf. 51 53 40 51.

Bli du medlem får du tilsendt vårt blad 4 ganger i året. Her formidler vi fortløpende alle nødvendige opplysninger.

TRADISJONELT BOKHÅNDVERK

ERLAND A/S

Sjøhagen 11 · 4016 Stavanger

bok@bokbinderieterland.no

www.bokbinderieterland.no

Reparasjoner · Nyinnbindinger ·

PRIVATKUNDER · BEDRIFTER

Ring 51 88 10 04 eller stikk
innom vårt verksted i Hillevåg

Et komplett bokverksted siden 1989

Vil du bli med som
frivillig i

Kreftforeningen?

Vi ser etter deg som vil bruke noe av din tid til støtte for kreftpasienter og pårørende. Kreftforeningens frivillige er uunnværlige i driften av våre tilbud.

Vi trenger flere frivillige både på dagtid og kveld. Ta kontakt med oss for en uforpliktende prat, så finner vi i fellesskap den aktiviteten som passer for deg. Vi tilbyr god opplæring og veiledning og et trivelig fellesskap.

Våre tilbud

- Temakafé – relevante temaer og innledere
- Treffpunkt – et tilbud for barn og unge som er pårørende
- Vardesenteret – har tilbud om kurs, samtaler og veiledning for alle som er berørt av kreft, -eller bare et sted å være

Kreftforeningen distriktskontor Stavanger

Laugmannsgate 7

4006 Stavanger

Kontakt anne.sofie.gronn@kreftforeningen.no eller 97779029.

KREFTFORENINGEN

993HJELP™

TIL ALT MULIG

VI ER TOTAL LEVERANDØR
AV ALLE TYPER
HÅNDVERKTJENESTER
OG KAN HJELPE MED

- ♣ TØMMERARBEID
- ♣ MURERARBEID
- ♣ MALERARBEID
- ♣ RØRLEGGERARBEID
- ♣ ELEKTRIKERARBEID
- ♣ FLISELEGGING
- ♣ HAGEARBEID
- ♣ OG MYE MER

VI PÅTAR OSS OGSÅ TOTALRENOVERING AV
BADEROM

Ta kontakt på

Tlf. 993 45 357

www.993hjelp.no

Tante Emmas Hus – for seniorer

Kongsgt. 43

Kafe Breiavatnet er åpen

Mandag til fredag: kl. 11.00 – 15.00

Kafe hvor byens seniorer kan møtes. Kaféen har byens flotteste utsikt over Breiavatnet.

Meny:

Smørbrød, salat, kaker, kaffe, cappuccino og sjokolade
Vi har også glutenfritt tilbud!

Frokostservering hver første tirsdag i måneden
kl. 10.30.

På grunn av korona har kaféen åpent for et begrenset antall publikum. For at det skal være trygt å besøke Tante Emmas Hus har vi utarbeidet følgende retningslinjer:

Er du syk med symptomer på forkjølelse, feber eller hoste med eller uten forkjølelssymptomer som snue og sår hals skal man være hjemme til man er frisk + 24 timer

Ha god håndhygiene og sprit hender før du går inn i kafelokalet. Bruk håndsprit ved inngangsdørene. Bruk albuekroken hvis du må hoste/nyse
Det er minimum 1 m avstand mellom bord og stoler og det er plass til 20 personer.

Alle oppfordres til å registrere seg, med navn og telefonnr.

Vennetreff på Kafe Breiavatnet

Kom gjerne innom på besøk på Kafe Breiavatnet. Flere vennegrupper, kolleger, skolevenninner/kamerater eller de som har bodd i samme gate treffes i kaféen. Ta kontakt for nærmere avtale.

Rådgivningskontor:

Åpningstider: Mandag – fredag: kl. 10.00 – 12.00
Tlf. 51 50 78 90, epost:

radgivningkontoret@stavanger.kommune.no

«Ungane i Gadå» fra Lagårdsveien treffes på Kafe Breiavatnet hver 3. torsdag.

Aktiviteter i Tante Emmas Hus!

Kulturlørdag med Mood Indigo i 2017.

Ruth, Kitty og Inger.

Rådgivningskontoret driver gratis rådgivning for pensjonister og hjelper til med utfylling av skjemaer, søknader, testamenter, osv.

Rådgivningskontoret for hørselshemmede:

Åpningstider: 1.Torsdag: i mnd. kl. 11.00 – 11.00
De gir råd og veiledning om tilbud og rettigheter for personer med nedsatt hørsel.

(Rådgivningskontorene følger skolens ferie)

Seniornett Dataklubb i Tante Emmas Hus

Trenger du hjelp med nettbrett, mac, telefon eller pc? Ønsker du å vite mer om slekten? Våre frivillige instruktører i Dataklubben kan hjelpe deg med

å komme i gang. Du kan bli medlem i Tante Emmas Dataklubb og delta både på slektsgranskning og datahjelp. Ta kontakt for nærmere opplysninger og påmelding eller se vår nettside for program.

Frivillig til Dataklubb

Dataklubben drives av frivillige pensjonister med gode datakunnskaper. Kan du tenke deg å være med som frivillig hjelper på vår dataklubb så er du hjertelig velkommen. Kom innom en onsdag og se om dette kan være noe for deg.

Strikkekafe:

2.torsdag i mnd. Ta med deg strikketøyet og kom. Åpen kafe!

Selskapslokale m/byens fineste utsikt over Breiavatnet!

Selskapslokale til leie i anledning fødselsdager, barnedåp, konfirmasjon og selskap.

Lokalet kan også leies til møter for lag og foreninger.

Lokalet har piano, musikkanlegg, prosjektor, teleslynge og internett.

Kom gjerne innom for å se lokalet. Ta kontakt m/daglig leder Brit Bjørkli tlf. 51 50 72 14/ 51 50 72 71 eller tanteEmmas.hus@stavanger.kommune.no for nærmere opplysninger.

Se vår hjemmeside: www.stavanger.kommune.no

Alle er velkommen til Tante Emmas Hus – for seniorer

Hvem er egentlig Skipper Worse for?

Skipper Worse AS eies av Nasjonalforeningen for Folkehelsen Stavanger Helselag og består av fire avdelinger rundt om i byen. Hos oss kommer to generasjoner; de yngste er rett over 60. De eldste over 100 år.

Vi har kafeer, treningstilbud, quiz, diskusjonsgrupper, håndarbeidsgrupper, turgrupper, strikkekafe, bridge, kåserier og foredrag, eget husband, dansekvelder, allsang og mye-mye mer. Til oss kommer spreke og livsglade seniorer med energi og livsglede.

Vårt mål er å hjelpe deg med å fylle pensjonisttilværelsen med noe meningsfullt, og treffe nye og/eller gamle venner.

MIDDAG PÅ DØREN

Vi leverer middag og dessert til hjemmeboende som ønsker eller trenger det. Ingen aldersgrense! Dette er næringsrik og variert kost ut fra en valgfri meny.

Middagen leveres vakumpakket i praktisk emballasje, og vi anbefaler oppvarming i mikrobølgeovn.

For mer informasjon og bestilling, kontakt oss på telefonnr. 51 56 43 30 (tast 1) eller 411 05 703

Se hjemmesiden vår www.skipper-worse.no for ytterligere opplysninger.

MINNESTUNDER

Med beliggenhet like ved Eiganes gravlund er Skipper Worse Ledaal et naturlig valg for minnestunder. Dere kommer til pent dekket bord, og får servert smørbrød og kaker i rolige omgivelser. Ønsker dere en annen meny, skaffer vi det. Vi tilbyr selvsagt glutenfritt alternativ og pølser til barna.

Vi tilpasser oss de til enhver tid gjeldende regler fra myndighetene angående Korona-pandemien.

SELSKAPSLOKALER

Vi har hyggelige lokaler på Skipper Worse Ledaal og Skipper Worse Ågesentunet (i Hillevåg) til utleie til fest, bryllup, baredåp, konfirmasjon, bursdag og m.m.

Les mer på vår hjemmeside www.skipper-worse.no under Utleie/Selskapslokaler.

SKIPPER WORSE AKTIV

Skipper Worse AKTIV er for alle fra 60 år og oppover. Vi har trening for alle nivåer og funksjonsgrader. Til oss kan du komme enten du ikke har trent på minst 20 år, eller allerede er veltrent.

Denne høsten tilbyr vi linedans på Ledaal (Eiganes) på kveldstid to dager pr. uke og styrketrening med instruktør på kveldstid hver torsdag. I tillegg har vårt treningsstudio åpent til kl. 18.00 mandager og onsdager. Du finner fullstendig treningsplan på hjemmesiden vår www.skipper-worse.no/Aktiv.

For mer informasjon ta kontakt på telefonnr. 51 56 43 30 (innvalg 1), eller epost: aktiv@skipper-worse.no

GATEMAGASINET
ASFALT
KR 100,- HALVPARTEN GÅR TIL SELGER gatemagasinetasfalt.no

Sunde Bedehus

Sundeveien 29

Ansv.Sunde Bedehus Formiddagstreff.

Mob: 922 53 496.

Bibelhelg 17.-18. oktober

Ingunn E. Holm – Emne: «Guds tårer»

Lør. kl 18.00 og kl. 20.00 m/ kaffipause

Sang av Judith og Harald Nærland

Søn. 18. okt. kl. 19.00 Sang av Gaute Melberg

m.flere

Tirsdag. 20. okt. kl. 10.30 formiddagstreff

Andakt : Ingunn E. Holm

Sang av: Eva Stray og Bjørg Mæland

Tirsdag 01 des. kl. 10.30

Adventprogram v/Per Tjøstheim og

Sven Viste

Du er velkommen til girde hyggestunder i trivelig miljø. Vi prøver å følge smittevernsregler pga. koronasituasjonen.

Hinna Sanitetsforening

Leder Mia Hetland – tlf. 924 18 235

Utleie av Idun – tlf. 911 41 719

Velkommen til:

Foreningsmøte 1. tirsdag i hver måned
kl. 19.00.

Seniordans hver onsdag
kl. 15.45–17.15.

Torsdagskafé hver torsdag
kl. 11.00–12.00.

Dataklubb hver torsdag kl. 10.00.

SKIPPER WORSE SPORT

Skipper Worse Sport har vært aktiv i 35 år den 12.02.2020. Vi er en uavhengig forening av voksne, glade kvinner og menn fra 60 år, som liker å trimme. Hver tirsdag og torsdag trimmer vi i Stavanger Idrettshall SAL A. Fra kl. 09.00 til kl. 11.00 kan du spille badminton eller bordtennis. Fra kl. 11.00 til kl. 12.00 er det musikk og gymnastikk.

Vi har god plass og greie garderober med dusj. Vi er nå 135 medlemmer og betaler kr. 300,00 i årskontingent.

Vi har plass til flere og ønsker nye medlemmer hjertelig velkommen.

For opplysninger: Berit Garvik

berit.garvik@wemail.no

Mobil: 951 12 122

Pensjonistuniversitetet Stavanger

Pensjonistuniversitetet Stavanger er en frivillig organisasjon for personer over 60 år. Vi arrangerer hver måned foredrag over aktuelle temaer.

Program høsten 2020

21. oktober Direktør Jan Christian Vestre. Hva Utøya lærte meg om konfliktløsning og kommunikasjon.

18. november Forfatter og historiker Hans Olav Lahlum. Det amerikanske presidentvalget

16. desember Leder av Kielland-nettverket Odd Kristian Reme. Alexander Kielland-ulykken 40 år etter.

Alle foredrag holdes i Kulturhuset Sølvberget kl. 11.

Medlemskontingent for 2020 er kr. 400. Medlemmene har gratis adgang til foredragene. Inngangspenger for ikke-medlemmer er kr. 100.

Hjemmeside: www.pustavanger.net,

e-post: post@pustavanger.net

Bydelskafeen på Ramsvigtunet

Bydelskafeen har åpent alle hverdager fra kl 10.00 til kl 14.30.

Ramsvigtunet sykehjem ønsker å være et åpent hus og gi et tilbud til brukere, pårørende og beboere i bydelen. Vi ønsker at Bydelskafeen skal være et sted der vi kan samles, spise en smårett eller et kakestykke, eller bare ta en kopp kaffe. (Hvorfor ikke samle familien i kafeen onsdag ettermiddager for felles mat og hygge?)

Det er også mulig å delta på aktiviteter som vi arrangerer.

Bydelskafeen har også litt kioskvarer og butikkvarer til salgs.

Vi har god tilgjengelighet for rullestolbrukere.

Lik oss på facebook! vi har egen facebook side hvor du kan følge med på alle aktivitetene som foregår ☺

BENTE BORGEN

MINNEMYNTEN

EN FAMILIEHISTORIE FRA STAVANGER

MINNEMYNTEN er boken om Gramstadsleketen, som kom til Stavanger tidlig på 1800-tallet, slo seg ned på tre av løkkene på Eiganes, drev gårdsbruk der, forgrenet seg og spredte seg gjennom generasjoner med arbeid i byen, på havet og i Amerika.

Med utgangspunkt i omfattende slektsgransking beskriver Benet Borgen noen generasjoner hverdagsmennesker i Stavanger fra 1800 til midten av 1950-tallet. Vi følger Gramstadslekten gjennom et historisk bakteppe med Stavangers utvikling fra en svært liten by med omliggende jordbruk, til industrialisering og økonomisk utvikling, fra seilskuter til dampskip, fra 1880-tallets krisetid til større velstand.

Boken dokumenterer og dramatiserer menneskenes opplevelser av hverdager med mye strev og noen sjeldne anledninger til fest.

Alle vi møter i **MINNEMYNTEN** er faktiske personer som har levd og har blitt en del av byens historie. De har ikke formet de store og viktige begivenhetene, men de har vært en del av byens daglige, alminnelige utvikling, det hverdagslige i byens liv. Bente Borgen ruller ut slekters gang, med utgangspunkt i en minnemynt overlevert gjennom generasjoner; Hennes bestefar bearbeider den til en nål, et smykke, som han gir til sin datter, bokens forfatter. Nå er hun klar til å gi denne arven videre til alle som er interessert i noen av dem som formet Stavangers hverdagshistorie, og som slik har bidratt til å gjøre oss til de menneskene vi er i dag. Det gjør hun i form av denne minneboken.

Bente Borgen

MINNEMYNTEN

ISBN: 978-82-300-2043-2

Innbundet. 414 sider, kr. 450.-. Kolofon Forlag AS. Kan kjøpes i bokhandel eller nettbokhandel.

EN INTERESSANT HOBBY

Har du en frimerke- eller postkortsamling?
Kanskje lyst å gjøre noe med samlingen?

Ønsker du å treffe andre samlere, er du velkommen på møtene i Stavanger Filatelist-Klub. Klubbens medlemmer samler på mange forskjellige områder, merker, motiv, landskap, poststempler, postnummer, kongemerker, portretter, Norge og mange andre land - for å nevne noen områder.

Mange har et album å fylle, andre lager egne album og innstikksbøker. Det gledelige er at det er du som bestemmer hva og hvordan frimerkesamlingen skal bygges opp.

Du er
velkommen
som gjest til
våre møter,
og liker du deg
hos oss vil vi
gjærne ha deg
som medlem.

Medlemskap
koster 550 kr/år.
Støttemedlemskap
kr. 150 kr/år

HØSTENS MØTER 2020

August 25. September 8. og
22. Oktober 13. og 27.
November 10. og 24.
Desember 8.

SFK er tilsluttet Norges Filatelistforbund og som medlem får du årlig åtte utgaver av «Norsk Filatelistisk Tidsskrift». Klubbladet «Den Blaa Hawaii» kommer med to utgaver, januar og august med program for møtene, ønsker du å få bladet tilsendt send epost til:
erik.martens@lyse.net

VI FØLGER HELSE-
MYNDIGHETENES
RÅD FOR VÅR MØTE-
VIRKSOMHET

Vi holder møtene
våre på Ågesentunet, Ågesen-
veien 6 i Hillevåg, dørene åpner
klokken 18:30,
På møtene serverer vi kaffe og
noe å bite i.

STAVANGER FILATELIST-KLUB

VELKOMMEN!

HINNASENTERET

Kurs- og aktivitetssenter

PROGRAM HØST 2020

Våre tilbud er for seniorer.

Andre kan delta uten tillegg i pris. Flere aktiviteter støttes av K-stud. Går du med et ønske om å starte kurs eller en frivillighetsaktivitet, ta kontakt.

Serivering

Under flere av våre aktiviteter selges lunsjpakke; to halve påsmurte rundstykker, en kopp kaffe og vafler for kr 50,- per pers. Vårt kjøkken tilbyr matsalg og det er mulig å bestille kaker, bakst og påsmurte rundstykker. Ta kontakt i god tid på forhånd.

Åpent hverdager 08-14.00

Telefon: 51905790
Gamleveien 30B, 4018 Stavanger
E-post: hinn@hesbynett.no

Du finner mer om oss på:

www.hinnasenteret.no

Det er også VI-TO frisør & fotterapeut på Hinnasenteret. Ta kontakt med Farah H. Razavi, mobil: 41649566.

MANDAG:

Husflidgruppe kl. 10.00

Veving, toving mm. Oppstart 10. august.

Datagruppe kl. 10.00

Vi har det sosialt og lærer av hverandre. Ta med PC/nettbrett. Oppstart 10. august.

Kunst- og kulturgruppe kl. 10.30

Kunst- og kulturforelesninger ved gjester og egne krefter. Oppstart 28. september.

Fransk konversasjon kl. 11.00

– Viderekomne. Vi kommer sammen og samtaler på fransk. Ingen lærer. Oppstart 31. august. Semesterkontingent kr 150,-.

Hva har skjedd? kl. 12.00

Vi samtaler om aktuelle nyheter. Oppstart 28. september.

TIRSDAG:

Bridge – viderekomne kl. 10.00

Vi samles i stuen for hygge og spill. kontingent kr 100,- (+ 50,- kontant). Oppstart 18. august.

Turgruppe kl. 10.30

Ca. 1 times tur i nærområdet. Oppstart 4. august. Lunsj etterpå.

Sosialt treff for enslige og aleneboende kl. 11.30

– Uforpliktende fellesskap uten fast program. Det er mulig å kjøpe lunsj. Oppstart 4. august.

Treskjæringskurs kl. 10-13.45

Registrer din interesse og vi sender deg 4 kursdatoer ved nok påmeldte. Lærer Saxe Lysholm. Kursavgift kr 400,- per pers. Det er mulig å kjøpe lunsjpakke.

ONSDAG:

"NRK's Trim for eldre" kl. 09.45

Bøy-og-tøy via projektor i forstuen.
Oppstart 12. august.

Bridgekurs for nybegynnere kl. 10.00

Oppstart 14. oktober ved min. 8 stk.
6 samvær, kursavgift kr 700,-.
Lærer Thom Hinna.
Påmeldingsfrist 6. oktober.

Spansk for nybegynnere kl. 10.00 "Caminos 1"

Registrer din interesse innen 1. august
og vi sender deg 6 kursdatoer ved nok
påmeldte. Oppstart ved min. 6 stk.
Kursavgift kr 850,-. Lærer Adriana Fonseca.

Andakt i kirkerommet kl. 10.15

– Et samarbeid med Hinna Menighet.
Oppstart 12. august.

Hinnasenterets Pensjonistforening kl. 10.40

Vi møtes i stuen til foredrag, åresalg, drøs,
musikk og annen underholdning.
Medlemskontingent kr 250,-.
Nye medlemmer alltid velkomne!
Oppstart 12. august.

Sterk og stødig kl. 12.45-13.45

Treningsgruppe for seniorer.
– Et samarbeid med fysioterapitjenesten
og frivillige aktører. Ingen påmelding.
Merk: programmet følger skoleruta.

TORSDAG:

Bridgekurs kl. 10.00

For deg som vil friske opp gamle
kunnskaper med lærer Paul A. Hinna.
Oppstart 20. august.
Kursavgift kr 600,- (+ 50,- kontant).
Meld deg sammen med en makker.
Påmeldingsfrist 1. august.

Spansk konversasjon kl. 10.00

– Viderekomne. Vi kommer sammen og
samtaler på spansk. Ingen lærer.
Oppstart 27. august.
Semesterkontingent kr 150,-.

Yoga kl. 09.30

10 ganger med instruksjon av Ellen
Thomseth. Kursavgift kr 1100,-.
Oppstart 10. september.
Matter for utlån. Ta med et godt teppe.
– Mulig å kjøpe lunsj etterpå.
Påmeldingsfrist 1. september.

Hverdagstanker kl. 12.00

– Et samarbeid med Hinna Menighet.
Vi møtes annenhver uke og samtaler
om kommende søndags kirketekst.
Oppstart 13. august.

FREDAG:

Snekkerboden kl. 10.00

Treskjæring og annet trearbeid.
Semesterkontingent kr 200,-.
Oppstart 7. august.

Malegruppe kl. 10.00

– Alle teknikker. Vi inspirerer hverandre.
Semesterkontingent kr 200,-.
Oppstart 7. august.

Åpen kafe kl. 11-13.00

Ta deg en tur innom for lunsj, kaffe og
hyggelig drøs. Oppstart 7. august.

JULELOTTERI

16. desember kl. 11.00

Senterets årlige lotteri og juleavslutning.
Vi serverer grøt, saft, kaffe og julekaker.
Alle er velkommen.

LANDSFORBUNDET FOR OFFENTLIGE PENSJONISTER

Lokallaget Rogaland Sør
Åsveien 11, 4328 SANDNES
www.lop.no

Org.nr.:983 986 056

LOP er en partipolitisk- og livssyns-uavhengig interesseorganisasjon for pensjonister som har arbeidet i offentlig sektor. LOP sentralt deltar i drøftingsmøter med regjering/storting om trygdeoppgjør og statsbudsjetter. LOP Rogaland Sør har rundt 800 medlemmer fra 18 kommuner, og er landets største lokallag. Lokallagene arbeider for å forbedre livskvaliteten gjennom fellesskap, sosiale og kulturelle opplevelser, og prioriterer inspirerende medlemsmøter, bedriftsbesøk, kurs, konserter og reiser.

Koronapandemien har i 2020 ført til endringer i samfunnet. Vi tilhører risikogruppen, dvs. «eldre over 65 år og personer med annen sykdom», og får koronainfeksjonen mest alvorlig. Det er viktig at vi støtter opp om myndighetenes råd for å hindre smittespredning, og at vi følger reglene for sammenkomster. De fleste av arrangementene våren 2020 ble dessverre avlyst eller utsatt.

I skrivende stund (28.08.2020) innebærer myndighetenes råd for offentlige møter med ansvarlig arrangør (LOP): «Maks 200 personer samlet, avstand minst 1 meter mellom personer som ikke er i samme husstand». Vi har derfor forhåpninger om at høstprogrammet 2020 kan gjennomføres. Styret arbeider sammen med Frøyland/Orstad kyrkje for trygge, lovlige måter å gjennomføre møtene på (antall, fysisk tilrettelegging, avstander, porsjons-matsservering mm).

MEDLEMSMØTE onsdag 30. september kl. 11.00 i Frøyland/Orstad kyrkje

Førsteamanuensis **Eva Jakobsson**, historiker fra UiS, har interessert seg for kvinneliv og feminisme. Hun kommer til oss med tema «**Prestedatteren og prevensjonen. Hvorfor Elise Ottesen Jensen fra Sandnes ble prevensjonens profet**».

Eva Jakobsson

Elise Ottesen Jenssen

Ingebrigt Bjelland

Musikk og allsang ved
Ingebrigt Bjelland.

Det blir god mat,
inkludert kaffe/te, og
«någe te».
Pris kr. 300. God
parkering.

MEDLEMSMØTE onsdag 21. oktober kl. 11.00 i Frøyland/Orstad kyrkje

Tidligere statsråd og fylkesmann i Rogaland, vår alles kjære **Magnhild Meltveit Kleppa**, kommer til oss med tema: «**Skjemt og alvor fra et politisk liv**».

Videre blir det matsservering, inkl. kaffe, te, og «någe te».

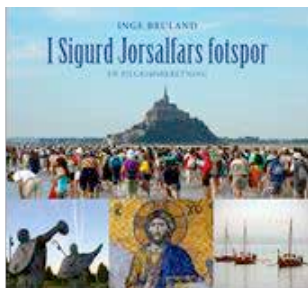
Kulturinnslag ved **Nattrutens venner shantykor**. Pris kr. 300. God parkering.

FØRJULSFEST / MEDLEMSMØTE i Festsalen, Klepp Rådhus, onsd. 9. des. kl. 18.00

Tidligere prest, fotograf **Inge Bruland**, tar for seg tema «**I fotsporene til SIGURD JORSALFAR**». Sigurd Jorsalfar dro i 1108 fra Norge med 60 vikingskip og 10 000 menn til Det Hellige Land. Bruland har brukt til sammen 3 år av sitt liv på å reise i hans fotspor og forteller og viser de beste av de 30 000 bildene han tok underveis.

Inge Bruland

Kulturinnslag ved **Frimenn**

Kurs - Enklere stell av hagen, tirsd. 22. sept. 2020, Fredheimsloftet, Klepp. Dette er samme kurs som vi måtte avlyse våren 2020. Lederen for **Sandnes Gand Hagelag** vil orientere om enklere stell av hage, verandakasser o.l. Maks 24 personer (Corona-avstand). Kaffe og noe til. **Pris kr. 60,-**

Kultur - Sandnes KinoKino (gamle kinoen), lørd. 14. nov. kl. 19.30. «**FINT FRANSK ORKESTER**» fører oss inn i chanson-tradisjonen med originale låter og fargerike karakterer. **Pris kr. 320.**

- **Stavanger konserthus (Zetlitz)** torsd. 17. des. kl. 18.00: **Moscow Art Ballet Theater «NØTTEKNEKKEREN»**. Musikk: Peter Tsjajkovskij. Juleeventyret om nøtteknekkerdukken Clara og musekongen er en av verdens mest kjente balletter.

Reiser – Det er vanskelig å planlegge turer nå. Operatørene vil avvente situasjonen og forholder seg til myndighetene. Det kan bli **førjulstur til Kristiansand**. Info senere. For **våren 2021** undersøker reisekomiteen mulighetene for turer til **Normandie og/eller Irland**.

Bli medlem! Enkeltmedl. kr. 350,- per pers/år (kr. 230,- til LOP sentralt, kr. 120,- til LOP Rogaland Sør). Rabatt for par. For medlemskap kontakt: Jytte Birch Emmerhoff M 997 14 119, jytte@lyse.net. Se www.lop.no

Martha J. Ulvund-leder M 906 56 520 Muningsgate 2C, 4306 Sandnes martha.ulvund@outlook.com	Björg Brekke Sørskog-nest/ref/kultur M 906 69 184 Skulevegen 17, 4352 Kleppe bjorg.brekke.sorskog@kleppnett.no	Gunnstein Emmerhoff-reiser M 993 25 967 Åsveien 11, 4328 Sandnes gunnstein.emmerhoff@lyse.net	Jytte Birch Emmerhoff -kasserer M 997 14 119 Åsveien 11, 4328 Sandnes jytte@lyse.net
Liv Marie A Ravndal-program M 481 31 496 Gåshaugen 6, 4319 Sandnes liv.ravndal@lyse.net	Kjell Terje Larsen-reiser/økonomi M 514 10 137, Furustien 12, 4072 Randaberg ktlarse@online.no	Kåre Bærheim-kurs/bedrift/verv M 932 02 846 Tjeldvn.26, 4318 Sandnes kare.barheim@lyse.net	Reidun Bøe Høiland -progr/kurs M 952 08 737 Huldrevegen 9, 4365 Nærbø reidun.boe.hoiland@lyse.net
Torbjørn Brakestad—kurs/bedrift M 922 31 117 Sølvspennetunet 56, Stavanger torbjorg.brakestad@lyse.net	Kjell Arvid Berland—reiser/økonomi M 952 61 895 Barliveen 10, 4331 Ålgård kjell.arvid.berland@lyse.net	Clara Vølstad Ellingsen-kultur M 911 03 152 Gmle Austvollv.5 4312 Sandnes clara.v.ellingsen@gmail.com	<i>Rannveig Bærheim-LOP Oslo</i> M 481 46 737 Tjeldvn.26, 4318 Sandnes. rannveig.berheim@lyse.net

Interessert i lokalhistorie? Starte med slektsgranskning?

I nesten hver av Rogalands kommuner finnes det ett eller flere historielag. I Stavanger er det nå hele elleve, hvorav ti er tilsluttet Rogaland historielag (RH):

- Eiganes og Våland
- Finnøy
- Hillevåg
- Hundvåg og Øyane
- Jåttå og Hinna
- Madla
- Rennesøy
- Stokka
- Storhaug
- Tasta

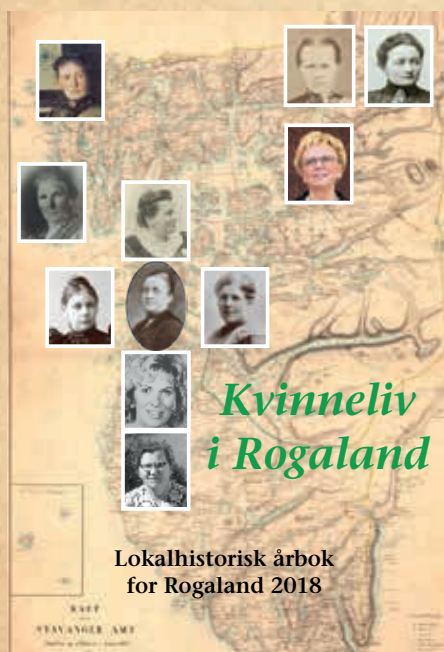
Fylkeslaget har eget kontor med bokutsalg i Verksgt. 54 i Stavanger. Her finnes et rikholdig utvalg av bøker og publikasjoner som de store bokhandlerkjedene ikke interesserer seg for.

Vi utgir magasinet *Sydvesten* med fire nummer i året som sendes alle lokallagsmedlemmene. Her publiseres lokalhistoriske

artikler, reportasjer fra lagsaktiviteter, informasjon og melding om nye lokalhistoriske bøker og ikke minst presentasjon av lokallagenes møte- og turprogram.

Helt siden historielaget ble startet i 1912 har det vært utgitt årbok med et vell av lokal- og slektshistorie fra Rogaland. De to siste årbøkene har hatt som tema: *Kvinneliv i Rogaland* – tolv kvinneportretter fra 1700-tallet og fram til i dag og *Frå tresko til Trallfa* – om Rogalands industrihistorie. Eldre årganger av årbøkene er å finne på Nasjonalbibliotekets nettsider.

Også flere av lokallagene utgir egne årbøker.

Våre hjemmesider rogaland-historie.no har nærmer informasjon om samtlige lokallag samt kontaktpersoner for disse. Her finnes det også en nettbokhandel.

Som medlem i et historielag får du selvsagt mye og god informasjon om "ditt" sted, men det viktigste er kanskje den sosiale møteplass med en god "drøs".

Rogaland historielag
Verksgt. 54, 4013 Stavanger
Tlf. 51 89 56 36
e-post: post@rogaland-historie.no
www.rogaland-historie.no

DATAKURS I BRUK AV PC OG NETTBRETT

**KURS I REGI AV SENIORFORBUNDET HØSTEN OG VINTEREN 2020.
VI LÆRER DEG DATA PÅ NOEN FÅ TIMER!**

Påmelding skjer på tlf. 950 58 935 eller på e-mail: datakurs@seniorforbundet.no

Våre kurs starter opp i oktober 2020.

Seniorforbundet arrangerer datakurs for personer over 50 år. Se vår hjemmeside: www.seniorforbundet.no

Seniorforbundet har i en årrekke hatt mange godt voksne på datakurs. Våre kurs starter helt fra bunnen av for nybegynnere. Hos oss er ingen dumme eller sene. Vårt opplegg er at alle skal føle seg trygge ved bruk av datamaskinen. **Vi har tid og har som regel mer tålmodighet enn både dine barn eller barnebarn. De mest elementære ting blir gjennomgått. Det finnes ingen unnskyldning for at de aller voksneste av oss ikke skal lære data. Vi gjør det hele enkelt og lærer deg de viktigste tingene slik at du fort er i gang på internett. Det skal være gøy å gå på våre datakurs og vi hjelper hverandre.**

Etter en kort stund kan den enkelte lese aviser på nettet, bestille reiser, bestille hotell. Vi gjennomgår de forskjellige søkemotorene og viser hvordan man finner opplysningene på nettet. Vi legger opp reiseruter for bil via Internett. Vi lærer også å sende og skrive E-post/E-mail. Vi lærer å bruke å bruke web-camera og mikrofon i sammen med Skype. Prat med dine nærmeste og venner via internett med bilde og lyd. Digipost er den nye måten som det offentlige sender ut post på. Dette lærer vi deg på våre kurs.

Vi vil også arrangere nettbankkurs. Ved gjennomgått kurs kan du selv betale regninger og overføre penger fra dine kontoer. 50 lappen du sparer, ved at du ikke lar bankansatte gjøre

jobben, kan du da stappe i egen lomme. **Vi har kunnskap om nettbanken til Sparebank1, Danske Bank, DNB og Terra-bankene.**

Vi kan se tilbake på et interessant 2020 med kurs i datainnføring Det som har gledet oss mest har vært den interessen og entusiasmen de eldre har vist for å lære nytt. Det er tydelig at eldre vil og kan! Vår undervisningsmodell har kanskje også truffet bra.

Vi er svært glade for den tilstrømningen vi har hatt i 2020 og vil forsette etter samme modell for kursene høsten og vinteren 2020.

Skulle du ellers ha behov for en privat time for innføring i din datamaskin, enten hjemme eller du tar den med deg til senteret om du bruker en lap-top eller nettbrett, kan dette arrangeres på forespørsel, mot en godtgjørelse.
Vel møtt!

Kurs 1

Begynnerkurs

Vi lærer deg å gå inn på internett hvordan sende e-post og hvilken nytte du kan ha av den. Da blir det slutt på at du irriterer deg på «resten kan du lese på TV2.no. Vi lærer deg billettbestillinger med fly og tog. Vi lærer deg også komme inn i nettbanken. Du lærer å sette opp en profil på Facebook og hvordan du kan bruke den til å kommunisere med venner og kjente.

Du lærer om de bruksrådene maskinen kan anvendes på.

Kurs: Våre kurs går kontinuerlig. Startdato for nye kurs fås ved henvendelse til Seniorforbundet.

Kurs 2

For deg som har brukt datamaskinen litt (fortsettelse av kurs 1)

Du kan blant annet lese aviser fra alle steder i landet – og utlandet. Finne informasjon om reisemål i inn- og utland. Vi lærer å sende og motta mail. Hos oss får du prøve å sende og motta mail. Vi sender mail til hverandre mens vi er på kurs. Du får din egen mailadresse hos oss og vi vil kunne svare deg på problemer du måtte ha. Vi viser deg hvordan du finner bakgrunnsmateriale til slektsgransking eller andre hobbyer du måtte være engasjert i. Vi vil fortelle deg hvordan du med litt trening vil bestille reise, samtale med banken, betale regninger via din nettbank osv. Du vil også lære om filbehandling og hvordan du organiserer din datamaskin. Vi vil også se på facebook og Skype.

Kurs 3

Tekstbehandling (skriveprogram)

Du lærer å bruke din PC som skrivemaskin. Skrive brev og notater. Du lærer hvordan du skal arkivere det du skriver eller utreder på en grei måte. Du lære å sende brev og hilsener til venner og kjente hvor de måtte befinne seg på kloden. Hvordan du lagrer det du har skrevet i filer. Hvordan du kan samle det du har samlet i hendige mapper, og arkivere mappene med navn for senere opphenting og bruk.

Kurs: Våre kurs går kontinuerlig. Startdato for nye kurs fåes ved henvendelse til Seniorforbundet. Oppstart er avhengig av nok påmeldinger.

Kurs 4

Innføring i bildebehandling

Nedlasting av data/musikk/filmer

Her får alle deltakerne på en enkel måte en god innføring i hvordan de får tilgang til et enkelt bildebehandlingsprogram som hentes ned fra Internett gratis. Du lærer overføring av bilder fra ditt digitale kamera.

Vi går gjennom teknikken for nedlasting og brenning av data, musikk, bilder. Du gjør bruk av egne nedlastede bilder og går gjennom hvordan du skal kunne lage et flott program med både tekster og musikk som du kan brenne på en CD eller DVD. Oppstart er avhengig av nok påmeldinger.

Kurs: etter avtale pr telefon til Seniorforbundet.

Hvorfor er det viktig for Seniorforbundet å lære eldre data og samtidig stille spørsmålet hva gjør den nye data/netteknologien for deg?

Nettsamfunn gjør deg mer sosial.

De som sender E-post til en stor del av nettverket sitt ukentlig, ser 50 % flere av nettverket ansikt til ansikt enn dem som ikke bruker e-post. Nettbruk erstatter altså ikke telefon eller personlig kontakt, men kommer i tillegg.

Våre kursledere har lang erfaring med dataopplæring og bruk av datamaskinen i jobbsammenheng gjennom mange år.

Pris for hvert kurs kr. 1200,- Kursavgift må være innbetalt ved kursstart. **For påmelding eller mer informasjon kontakt Seniorforbundet –Sjøhagen 2, 4016 Stavanger Telefon mobil 950 58 935-902 62 691 eller e-post; datakurs@seniorforbundet.no**

Kunnskap og venner:

I sine undersøkelser har forskeren funnet ut at de fleste som besøket et nettsamfunn gjør det av sosiale årsaker: For å sjekke om moen har tatt kontakt med dem siden sist, for å ta kontakt med andre, for å skrive eller lese meldinger.

TIPS: *For deg som har alt, ønsk deg et gavekort som gir deg rett til å gå på datakurs. Gavekortene utstedes av Seniorforbundet. En glimrende gave.*

FOTPLEIE – Kr. 500,-

Husk å stelle godt med undersåttene dine, de bærer deg rundt hele dagen...

Janes Fotpleie Tlf. 95 05 71 76

Org.nr. 81727772

Du får:

- mykgjørende fotbad
- filing av hard hud
- fjerning av gamle neglebånd
- filing/stelling av negler
- massasje
- neglelakk (ikke inkludert, kr. 100,-)

Jeg tar med meg utstyret og kommer hjem til deg!

-Fysioterapi for alle!

Vegg i vegg med Skipper Worse Ledaal

Ingen venteliste! Ingen henvisning nødvendig!

Har du ryggsmarter, nakkesmarter, hodepine eller knesmerter? Har du artrose og ønsker tips og veiledning til gode øvelser? Kanskje du har senebetennelse og ønsker behandling for dette?

Skipper fysioterapi tilbyr alt fra **massasje og nålebehandling** til **treningsveiledning**.

Vi har løpende påmelding til artrose og osteoporose kurs (trening)! Meld deg på hos oss

Adr: Erling Skjalgssons Allè 10 (Skipper Worse)
Tlf: 93275220

E-post: post@skipperfysio.no

Åpningstider:

Man,ons,fre: 09-15.30
Tir & tor:11-18

Hvor skal du bo når du blir eldre?

Alternativet kan være Solvang Omsorgsboliger som ligger på Eigenes.

En blokk med topp beliggenhet, og 26 moderne leiligheter fra 40 til 70 kvm, stor park ute, og takterrasse. Alle leilighetene har kjøkken/stue, soverom, bad, bod og gang. Nærhet til sentrum og til alle fasiliteter. Her er det ingen innskudd, kun leie og depositum.

Frokost og middag blir servert
7 dager i uken.

Vi har også frisør og fotpleie på huset, og mye sosialt samvær.

Solvang er basert på medlemskap, og alle kan bli medlem.
Medlemskap koster kr. 1500,- for par, og kr. 1000,- for enslig.
I tillegg kommer det en årlig avgift på kr. 100,-.

Ta kontakt for tegning av medlemskap på www.solvangomsorgsboliger.no eller på telefon 51 84 90 00.

Foto: Stein Hugo Kjelby

Bli medlem i Byhistorisk forening Stavanger!

Dersom du er interessert i Stavangers historie, er vår forening noe for deg. Som medlem får du innbydelse til åtte – ti foredragskvelder/byvandringar årlig samt tre nummer av foreningens magasin *Stavangeren*. Magasinet er på ca. 100 sider og inneholder stort sett bare spesialskrevne artikler.

Alt dette er inkludert i medlemskontingenten som er kr 400 for enkeltmedlem og kr 550 for familiemedlemskap.

På våre nettsider – <http://www.byhistoriskforening.org/> – finner du mengder av historisk stoff om Stavanger og også mer informasjon om foreningen og arrangementene.

På nettsiden kan du også sende din innmelding.

Du kan også sende e-post til pedersen@marstad.net eller ringe/sende sms til 908 28 467.

Lawn Bowls på Lassa

Er du mellom 19 og 90 år?

Kom og prøvespill «Lawn Bowls» med **Stavanger Bowls Club**.

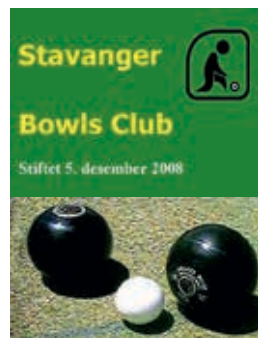
Vi har egen bane på **Lassa Idrettsanlegg**. Hver mandag og fredag kan du få kyndig veiledning mellom klokken 10 & 12; oppmøtet er kl 09:45.

Parkering ved Ynglingen. Du får låne utstyr de første gangene du er med.

Du må ha på deg sko med flate såler når du er på banen.

Passer både for herrer og damer.

Se <http://stavangerbc.com/>.

Endelig teknisk hjelp – hjemme!

Teknologi kan være fantastisk – når det virker.
Men hvorfor skal det være så vanskelig noen ganger?

Trenger du hjelp med å koble opp noe nytt du har kjøpt? Eller kanskje en duppeditt har sluttet å fungere som det skal? Vil du ha en videosamtale med barn eller barnebarn? Se filmer på Netflix? Eller få et raskere internett, installere nye programmer eller apper?

Vi kommer hjem til deg og hjelper med alle tekniske problemer.
Og vi lærer dem bort på en enkel og lettfattelig måte!

KONTAKT OSS I DAG PÅ:

950 09 850 • hjelp@folkeskolen.no

Pris: 350,- pr. halvtime + mva.

Hørsel

Er DU en av de tre over seksti som sliter med hørselen?

Starter i september 2020

Trenger du råd og veiledning angående nedsatt hørsel, rettigheter og hjelpemidler?

Kommunens *Rådgivningskontor for hørselshemmede* vil være tilstede på Skipper Wørse, Ledaal, den 2. torsdagen i måneden fra klokken 11.00-12.00

Har du behov for tips eller assistanse for bruk og stell av høreapparater og hørselshjelpemidler? Erfarne brukere vil hjelpe deg den 2. torsdagen i måneden fra kl. 11 til kl.13 på Skipper Wørse, Ledaal.

Er du CI (Cochlea Implantat) bruker? På Skipper Wørse, Ledaal, har vi etablert en uformell møteplass (CI-klubben) hvor CI-brukere og pårørende/nære familiemedlemmer, samt personer som vurderer CI-operasjon, kan møtes.

Her treffes vi den 3. onsdagen i måneden fra kl. 11 til kl.13.

Eldrerådets konserter St. Petri kirke

6. oktober kl. 12.00 i kirkerommet
Den gode melodi ved Blix og Nygård
«Ønskekonserten»

3. november kl. 12.00 i kirkerommet
Stavanger Næringsforenings Sangkor feirer
100 år!
Koret holder konsert sammen med gjester.

8. desember Julekonsert

Tirsdagstreff kl. 11.00 i Dom og St. Petri menighetshus

Rektor Steens gate 7

Velkommen til «sjømannskirken» på Våland.

Det serveres kaffe og vafler, diverse program og ord for dagen.

Hverdagstur til Hellige rom.

Vi reiser til forskjellige kirker, med minibuss og private biler fra menighetshuset kl.10.

I kirken har vi Tidebønn, får litt lokal historie og går en tur i nærmiljøet.

Ta med matpakke, det serveres kaffe og te. Klær etter været.

Pris pr. tur 50 kr pr. pers.

- 20. okt. [Hverdagstur til Hellige rom, Ålgård kirke.](#)
- 03. nov. Tirsdagstreff Besøk av Leif Johannes Netland
- 17. nov. Tirsdagstreff Trim ved Monika. Besøk fra KIA- Stavanger
- 01. des. [Hverdagstur til Hellige rom, Vardeneset kirke](#)
- 08. des. Julekonsert.
- 15. des. Tirsdagstreff, julefest. Besøk av trubaduren Svein Tang Wa. Utlodning.

BERGELAND BYDELSSENTER

Åpent mandag t.o.m. torsdag kl. 09.00–14.00

Jelsagt. 2, 4012 Stavanger

Tlf: 51 91 43 40 – Mob: 948 22 653

E-mail: bergeland.bydelscenter@stavanger.kommune.no

KAFETERIA

Stikk innom for en kaffekopp og noe og bite i!

60+

Lyst til å prøve noe nytt?

Kom og se – ka me har fått te!

For (kommende) pensjonister – og andre med ønske om en aktiv hverdag. Mange kjekke kurs og aktiviteter.

Aktiviteter høst 2020

Mandager

Snekkerverksted kl 09.00 – 13.00

Trim med instruktør kl. 10.30 – 11.30

Glasskunstgruppe kl. 10.30 – 13.00

Tirsdager

«Rank og glad» Styrke, yoga og pilates
kl. 09.15 – 10.15

Bingo kl.12.00 – 14.00 (partallsuke)

Bokprat: Èn tirsdag i måneden

kl. 10.30 – 12.00

Strikkedamer: Èn tirsdag i måneden
i 2. etg. kl.19 – 21

Torsdager

Snekkerverksted kl. 09.00 – 13.00

«Rank og glad» Styrke, yoga og pilates
kl. 09.15 – 10.15

Håndarbeidsgruppe kl. 10.30 – 13.30

Bridge kl. 15.00 – 18.00

KURS høst 2020

Svømming mandag kl. 15.45 – 16.45

(på St. Svithun skole)

Et godt tilbud, med helse i hvert svømmetak.

Bjørn Hareim er vår dyktige badevakt og sikkerhetsansvarlig.

15 ganger – Kr. 1000,-

Rank og glad – tirsdag og torsdag

Kl. 9.15 – 10.15

Instruktør: Ida Robberstad

God styrketrening, med elementer fra yoga, pilates og dans.

Bedrer balanse og styrker kjernemuskulaturen. Fra 50 +

Bør absolutt prøves! Kr. 1500,- for klippekort på 15 ganger.

Glasskunst – tirsdager kl. 10.30 – 13.30

Instruktør: Anna B. Vinnes

Vi lager gjenstander av både float(vindu) og kunstglass.

10 ganger – Kr. 2500,- (Utstyr kommer i tillegg)

(Mulighet for kveldskurs på torsdager)

Treskjæringskurs:

Onsdager kl. 9.00 – 13.00

Instruktør: Jostein Tvedt

Kursavgift: 8 ganger – kr. 1500,-

Malekurs: Torsdager kl. 10.00 – 13.00

Instruktør: Kjersti Haga

Kursavgift: 10 ganger – kr. 1700,-

MØBELTAPETSERINGSKURS!

Trekk om din slitne favorittstol.

Instruktør: Aase Sitter fra Bevares.

Kr. 3000,- (+ materiale)

Kurs over hele helger (fredag 17 – 21,

lørdag 11 – 18 og søndag 11 – 18)

Nye kurs settes opp i høst.

Følgende kurs settes i gang ved stor nok interesse:

Lefsekurs: Kurs i lefsebaking

– Lærer: Sigrun Laupsa

Kaffepose-sykurs: Vi syr tøffe bagger/vesker av kaffeposer. De blir kjempetøffe!

Tove-/filte kurs: Det brukes ulike teknikker til å lage silke- og ullskjerf.

Kurs i pilfletting: med innleid instruktør.

Knivkurs: både knivblad og skaft.

NABOLAGSHAGEN

Savner du jord under neglene og ønsker å jobbe med blomster og alt som gror? Vi har en bugnende hage og et drivhus med mange grønnsaker, urter og andre vekster. Kom å bli med på kjekt arbeid i godt selskap.

VERKSTED

«Tre-neva» menn og damer, søkes til verkstedet vårt!

Alle som ønsker å møtes til hyggelig og sosialt fellesskap, ønskes velkommen til oss! Verkstedet er godt utstyrt og det er mulighet for veiledning fra snekker hver mandag og torsdag. Vi savner sårt treskjæringsgruppen vår, som møttes her hver tirsdag. Det ville vært svært gledelig, dersom vi kunne få til en ny tirsdagsklubb, for treskjærere.

Åpent mandag til torsdag fra kl. 9 – 13.

Følg ellers med på kommunens nettsider, facebook og i lokalaviser, for informasjon om det som skjer på huset.

Teater-, revy- og konsertbesøk, kulturkveld, turer og lignende.

Kontakt oss på Bergeland Bydelscenter for informasjon/brosjyre.

Kvernevik Sanitetsforening

Formiddagstreff for pensjonister hver onsdag fra kl. 09.30 til 13.00 i Sunde og Kvernevik bydelshus.

Salg av smørbrød og vafler. Bingo.
Velkommen!

For spørsmål ring:

Olaug Svendsen 98 88 61 91

Torhild Warland 99 03 04 93

Bekymrings- telefonen

Opplever du noe som du synes er vanskelig? Vet du ikke hvor du skal henvende deg for å få hjelp? Da kan du ringe Pensjonistforbundets bekymringstelefon: **94 85 60 04**.

Hver dag mottar telefonen mange henvendelser fra pensjonister, ektefeller, barn eller andre pårørende. De bekymringene det meldes om er alt fra ensomhet og hjelpetiltak til arvespørsmål og samlivsproblemer. NB! Den som tar telefonen har taushetsplikt.

Telefonen er åpen mandag - fredag
fra kl. 09.00 - 14.00.

HaaTo privat hjemmehjelp

VI TILBYR:

Avlastning og en person å forholde seg til
Brukerstyrte hjemmehjelpstjenester

Frisørtjenester

Tid til din disposisjon

Allsidighet og fleksibilitet

Hjelp til innkjøp

Utvask av bolig

Vi etablerte hjemmehjelpstjenesten HaaTo i september 2005 som et supplement til den offentlige hjemmehjelpen.

KONTAKT OSS:

Mette Thomassen - Tlf.: 959 66 117 • Sissel E. Haarr - Tlf.: 975 64 523

E-post: mette@haato.no - www.haato.no

Røde Fjær aksjonen nå i november er vår største innsamlingsaksjon og finansierer Ridderrennet på Beitostølen - verdens største vintersportsuke for syns- og bevegelseshemmede.

Lions mål er å hjelpe 200 millioner mennesker hvert år. Vil du bli med oss?

Lions er en verdensomspennende, frivillig serviceorganisasjon med 1,4 millioner medlemmer i 210 forskjellige land. I Norge er vi 10 tusen medlemmer i 435 forskjellige klubber. Vi er politisk og religiøst nøytrale, men har felles verdigrunnlag og felles mål. Vi har et stort fokus på klubbens egne nærområder med tiltak for eldre og for barn og unge - først og fremst i miljøer hvor noen lett faller utenfor.

Det er 10 Lionsklubber i Stavanger, ca 300 kvinner og menn som bruker litt av sin fritid for å hjelpe andre:

LC Stavanger - LC Stavanger/Finnøy - LC Stavanger/Gyda -
LC Stavanger/Hafrsfjord - LC Stavanger/Harald Hårfagre -
LC Stavanger/Hinna - LC Stavanger/Jåtten - LC Stavanger/Svithun -
LC Stavanger/Tasta - LC Stavanger/Øyane

Kontakt vår soneleder om du ønsker informasjon om medlemskap. Telefon: 977 17 342

Returadresse:
«Mortepumpen»
Innbyggerservice
Olav Kyrresgt. 23,
Postboks 8001
4068 STAVANGER

Boots HomeCare

Visste du at Stavanger Helsehus nå også er apotek?

Vi er både apotek og bandasjist. Hos oss finner du personale med høy kompetanse innen både sykepleie- og farmasøytiske områder.

Vi har spesialkompetanse på:

- Stomi
- Inkontinens
- Kateter
- Ernæring
- Brystproteser
- Kompresjon

Boots Apotek Stavanger Helsehus

Lars Hertervigs gate 3, 4005 Stavanger

Telefon: 51 50 11 30

For hjemlevering av varer: 51 60 97 50